

Razvojne usmeritve sozda Mercator za leto 1984

Na poslovnem svetu generalnega direktorja SOZD Mercator so bile obravnavane usmeritve oziroma izhodišča za planiranje v letu 1984 z namenom, da oblikujemo skupne usmeritve oziroma izhodišča. Opozorjeno je bilo, da zaradi različnosti oziroma posebnosti poslovanja ozdov v sozdu Mercator ni mogoče predložiti enotnih izhodišč, zato je nujno potrebno pri planiranju upoštevati posebnosti poslovanja posamezne organizacije.

Temeljna razvojna usmeritev SOZD Mercator bo tudi v letu 1984 osredotočena na okrepitev zadev skupnega pomena, oziroma tako imenovanih »stebrov sozda Mercator«, ki so:

1. skupno usmerjanje in usklajevanje blagovnih tokov – na prihodkovnih osnovah,
2. skupno opravljanje bančnih, kreditnih in denarnih poslov – preko in v okviru M-Interne banke,
3. skupno uresničevanje razvojnih investicij z združevanjem sredstev – na dohodkovnih osnovah,
4. skupno usmerjanje in usklajevanje ekonomskih odnosov s tujino in združevanje deviz,
5. skupen informacijski sistem in enotna elektronska obdelava podatkov,
6. skupna in enotna celostna podoba firme,

7. visoka stopnja medsebojne vzajemnosti in solidarnosti.

Zaradi vse težjih pogojev gospodarjenja moramo izoblikovati tako poslovno politiko SOZD Mercator, ki bo sposobna premagovati težke razmere in imela čim manj neugodnih posledic za notranje poslovanje.

Tako usmerjena razvojna in poslovna politika je osnovni predmet in izhodišče za vsebino planiranja v SOZD Mercator za leto 1984.

Po ocenah zveznega in republiškega zavoda za družbeno planiranje se bodo v letu 1984 nadaljevale težave pri zagotavljanju normalnega toka proizvodnje, nadalje bosta upadala življenjski standard in realni osebni dohodki. Prve ocene osnovnih kazalcev v letu 1984 za SFRJ in SR Slovenijo so naslednje:

- rast družbenega proizvoda in industrije 2,8% (SRS 2%)
- rast kmetijske proizvodnje 4% (SRS 3 – 3,5%).

Glede na teži gospodarskih pogojev v politiki delitve ne moremo računati na zmanjšanje omejitev.

Na tej osnovi in oceni poslovanja v letu 1983 ter aktiviranju naložb v primarno kmetijsko proizvodnjo, so osnovni razvojni parametri za leto 1984 za SOZD Mercator naslednji:

- rast kmetijske proizvodnje najmanj za 5%,
- rast industrijske proizvodnje najmanj za 2%,
- rast količinskega prometa v notranji trgovini za 1%
- rast izvoza na konvertibilno področje najmanj za 10%,
- rast uvoza za 8%.

To so planiranje stvarne stopnje rasti; za nominalno rast moramo upoštevati še zvišanje cen. Zanje je v letu 1983 še veliko neznan, zato je ocena za leto 1984 toliko težja. Poglavitno je, da za celoten sozdu Mercator enotno predvidevamo zvišanje cen. Tako predlagamo 25%.

Poseben poudarek bomo dali tudi v letu 1984 povečanju internih blagovnih tokov, ki jih bomo spodbujali s še bolj diferencij

Nadaljevanje na 2. strani

18. seja poslovnega sveta – 7. 9. 1983

Vesna Bleiweis

Iskanje poti in rešitev

Splošna ocena, da rezultati poslovanja v letošnjem polletju niso najbolj ugodni, je bila bolj obrobna pomena. Zaskrbljujoč ton razpravi na poslovnem svetu so dale predvsem ugotovitve in poročila direktorjev temeljnih in delovnih organizacij, ki zaradi poslovanja na meji rentabilnosti ali z izgubo iščejo notranje rešitve in ukrepe. Čeprav so bile nekatere napovedi učinkovanja teh ukrepov optimistične, splošnega vtisa o recesiji niso mogle izbrisati.

Kazalci, s katerimi izkazujemo gibanja posameznih ekonomskih kategorij in jih primerjamo z enakimi republiški ali pa s kazalci naši sozd podobnimi organizacijami, kažejo, da nam gre nekoliko slabše kot slovenskemu gospodarstvu v povprečju ali pa podobnim velikim asociacijam. Razčlenitev posameznih podatkov pa kaže, da nazadujemo predvsem pri sredstvih za reprodukcijo oziroma sredstvih za akumulacijo. Izredno povečanje obveznosti iz dohodka, ne toliko iz naslova splošne porabe kot iz naslova obresti, kažejo veliko stopnjo zadolženosti naših organizacij. Istočasno naraščajoča nelikvidnost povzroča izpad celotnega prihodka, saj so neplačane obveznosti kupcev v primerjavi z enakim obdobjem preteklega leta povečale kar za 215%. Ekonomičnost poslovanja se znižuje, saj so stroški naraščali za 0,4 indeksne točke hitreje kot celotni prihodek. Z izgubo je poslovalo 8 organizacij, v katerih je zaposlenih 8% vseh delavcev Mercatorja, njihova izguba pa znaša 56,4 milijona dinarjev. Koeficient obračanja sredstev se je v primerjavi z enakim obdobjem preteklega leta od 1,88 spustil na 1,78 letos. Navedli smo le najbolj grobe podatke in ugotovitve, nismo pa se spuščali v njihovo medsebojno odvisnost in učinkovanje, prav tako tudi ne v analizo finančnega stanja, ki bi kompleksne odgovorila na vprašanje od kod poslabšanje rezultatov, kajti za prvo trimesečje smo še rekli, da doseženi v tem obdobju, niso slabi.

Vse težji položaj posameznih organizacij, ki se spopadajo z nelik-

vidnostjo, pomanjkanjem obratnih in investicijskih sredstev, visokimi obrestmi, neugodnimi razmerami na trgu in ne nazadnje tudi s svojo nedorečeno ali pa neracionalno organiziranostjo in neposlovanjem, je od posameznih direktorjev terjati tudi pojasnilo kako naprej.

Dejstvo, da so v prav vseh organizacijah napeli vse sile, da bi z notranjimi ukrepi odpravili ali pa vsaj ublažili nastalo stanje, je prav gotovo vzpodbudno. Manj vzpodbudno pa je dejstvo, da marsikateri ukrep, ki je namenjen predvsem odpravljanju zaloga in hitrejšemu obračanju denarja, zbledi zaradi učinkovanja nagle rasti cen. Tu pa so notranji ukrepi brez moči in ne moreš se otresti vtisa, da gre za Don Kihotov boj z mlino na veter. Pa ne zaradi subjektivnih vzrokov. Razvejana in razdrobljena prodajna mreža »svašatrenje« v prodajnih programih v zaostrenih gospodarskih razmerah pobirata svoj davek. Zato je v večini organizacij, ki se ukvarjajo s trgovsko dejavnostjo del ukrepov namenjen predvsem odpravi prodajnih mest, ki ne dajejo nobenega efekta, zozitvi prodajnega programa in specializaciji prodajal ter prilaganju ponudbe kupni moči prebivalstva. Dolgoročnejši ukrepi pa zajedajo v obstoječo samoupravno organiziranost in zaposlovanje. Skozi vse ukrepe, ki niso izrazito finančne značaja pa se kot rdeča nit vleče človeški faktor. Omejevanje števila prodajal, racionalneje odrejen delovni čas, sprememba samoupravne organiziranosti so ukrepi, ki so povezani z zaposlovanjem. Da zaposlovanja v

prihodnje ne bomo povečevali je na dlani. Da je treba zmanjšati število zaposlenih povsod tam, kjer se bodo lotili prej navedenih notranjih ukrepov, tudi. In v vseh teh primerih se bodo sredine srečevale s človeškim faktorjem. V to kisljo jabolko moramo ugrizniti vsi – ne samo poslovodni organi, njim ob boku morajo stati družbenopolitične organizacije in samoupravni organi. Skrajna mera objektivnosti in mera za dostojne rešitve problemov prizadetih delavcev pri tem ne bosta odveč.

Smernice razvoja oziroma planiranja za leto 1984 so nastajale pod vtisom splošnega upadanja gospodarske rasti in zaostrovanja pogojev gospodarjenja. Zato je v njih dan izreden poudarek krepitvi osnovnih zadev skupnega pomena, sedmim stebrom sozda: skupnemu usmerjanju in usklajevanju blagovnih tokov, skupnemu opravljanju bančnih, kreditnih in denarnih poslov, uresničevanju razvojnih investicij z združevanjem sredstev, skupnemu usmerjanju in usklajevanju ekonomskih odnosov s tujino in združevanju deviz, skupnemu informacijskemu sistemu, enotnemu in skupnemu imageu ter visoki stopnji medsebojne vzajemnosti in solidarnosti. Za vsako od navedenih tem so v smernicah opredeljene aktivnosti in nakazani parametri in kriteriji.

Poseben pečat razpravam na poslovnem svetu pa je dala analiza realizacije plana kmetijskih organizacij predvsem tistih, ki se ukvarjajo z živinorejo. Kaj je povedala ta analiza objavljamo v posebnem prispevku.

Ocvirek s seje: prodaja vin Agrokombinata Krško v Mercatorjevi mreži. Le z nekaj odstotki realiziran plan prodaje je več kot slaba slika uresničevanja dogovorjenega. Je v teh primerih res potrebno posegati po ukrepih, ki veljajo za distribucijo deficitarnega blaga? Mar medsebojna odvisnost in povezanost v Mercatorju res ne more preskočiti tozdrovskih plotov?

Mercator

GLASILO DELAVCEV IN ZDRUŽENIH KMETOV

Leto XX Ljubljana, september 1983 št.: 9

20 let glasila

Mercator

Spremljanje uresničevanja dogovora

Vesna Bleiweis

Koga objektivno spoznati za kršilca?

Komisija za spremljanje razporejanja dohodka in delitve sredstev za osebne dohodke in skupno porabo se je prvič sestala v novem sestavu. Vodi jo Aljoša Prajs iz Mercator – Mednarodne trgovine. Že na prvi teji je ugriznila v kisljo jabolko – kdo, kdaj in zakaj naj bo objektivno spoznan za kršilca družbeno dogovorjenih meril, ki zadevajo razporejanje dohodka in delitve sredstev za osebne dohodke.

Dogovor o družbeni usmeritvi razporejanja dohodka in sredstev za osebne dohodke ter skupno porabo (z dopolnitvami) je temeljni akt, ki ga morajo organizacije upoštevati pri razporejanju in delitvi sredstev za osebne dohodke in skupno porabo. Bolj ali manj vsi, kako obnašanje zahteva, kako sankcionira obnašanje tistih, ki se ga ne držijo. Numerični podatki, ki bazirajo na podatkih iz periodičnega obračuna za prvo leto, kažejo, da je v sozdu kar po številu organizacij, ki so z razporejenimi sredstvi za osebne dohodke in skupno porabo prekoračile dogovorjena merila. Tudi SOZD kot celota ni v dogovorjenih mejah.

Ta suha ugotovitev ne bi potrebovala komentarja, če... če ne bi v enem od zasedanj delavskega sveta SOZD (7. zasedanje 28. 9. 1982) sprejeli nekaterih sklepov, ki so obvezujoči za vse organizacije, ki so prekoračile dogovorjena merila. Gre namreč za sklep, da prajo vse organizacije posredovati razloge in utemeljitve, ki sloj na določbah dogovora in na dlagi katerih lahko pri razporejanju in delitvi sredstev za osebne dohodke in skupno porabo odstopijo od trdno postavljenih načel. Tudi eni od organizacij, ki so prekoračile dogovorjena merila, se ni potrebno spoštovati ta sklep. Zato tudi strokovna služba Komisija nista mogli opraviti tega dela tako, kot jima nalaga sklep, sprejet na istem zasedanju. da za vse organizacije, za katere odstopanje od dogovorjenega načina, sproži obravnavo pred avskim svetom sozda. Njegove pristojnosti pa so določene s sajevnim sporazumom o usklajevanju razporejanja dohodka in skupne porabe v sozdu Mercator. Tudi mahamo in ga privlečemo na tivo, ko nam teče voda v grlo in ravno zatrijevati, da je na ravni avskih organizacij vse O. K.

Zato odločitev komisije, da se zbrani podatki obravnavajo kot interna tajnost, dokler jih ne obravnava pristojen organ (komisija ali delavski svet) ni niti malo čudna. Taki, grobo obdelani podatki, brez vsebinskih opredelitev, povsem upravičeno sprožijo negotovanja in negativne reakcije.

Za septembrsko zasedanje delavskega sveta komisija v zvezi s prekoračitvami ni sprejela konkretnih stališč, je pa sprejela nalogo, da ob devetmesečnih rezultatih skrbno pretrse vse organizacije, ki dogovorjenega ne bodo spoštovale. Komisija si je namreč zadala nalogo, da bo delovala preventivno in opozarjala organizacije, da kar v največji meri spoštujejo dogovorjeno, to je, določbe družbenega dogovora, sklepe delavskega sveta in samoupravne akte sozda. Pri tej odločitvi je komisija izhajala iz dejstva, da organizacija, ki ne spoštuje opozoril in ravna v nasprotju z dogovorjenim, poleg tega pa posluje z motnjami ali celo izgubo, ne more biti deležna solidarnosti vseh članic sozda ob pomoči za odpravo bodisi solidarnosti za druge namene. Seveda pri teh odločitvah manjkajo skupni imenovalci in kriteriji, po katerih bo komisija objektivno spoznava la dejanske kršilce dogovorjenega, vendar je trdno odločena, da bo do njih prišla.

Ne glede na pričakovane spremembe, ki naj bi veljale prihodnje leto – gre za uveljavitev branžnih sporazumov o razporejanju dohodka in sredstev za osebne dohodke, je treba stališče komisije, s katerimi je le komentirala šestmesečne podatke, vzeti resno in jih upoštevati. Formalno obravnavanje podatkov je le obravnavo zaradi obravnave, in voda na mlin tistih, ki se za globalnimi podatki o gibanju dohodka in skladnosti razporejanja sredstev za osebne dohodke na ravni sozda, spretno skrivajo in opravičujejo pred občinskimi organi.

Iz razprav na poslovnem svetu sozda Mercator

France Kastelic

Razvojne usmeritve sozda Mercator za leto 1984

Nadaljevanje s 1. strani

rano obrestno mero s strani M-Interne banke.

Vsi ozdi na področju zunanje trgovine naj bi bolj dosledno izvajali določila Samoupravnega sporazuma o sodelovanju in združevanju dela in sredstev na področju ekonomskih odnosov s tujino. To velja zlasti za izvoz preko M-Mednarodne trgovine, zagotavljanje vse večjih izvoznih blagovnih fondov, uveljavljanje izvoza za lasten račun. V sedanjih razmerah postaja vse pomembnejši izvoz za tuj račun, s katerim bi pritegnili večje število proizvajalcev blaga za izvoz in jih vključili v storitve naše zunanje trgovine na področju kompenzacij, sejmskih sporazumov, maloobmejnega prometa itd.

Osebnih dohodkov in skupna poraba se bosta v letu 1984 gibala v skladu z republiško resolucijo.

V letu 1984 bomo nadalje omejevali zaposlovanje. Pri odhodih delavcev iz ozdov ne bomo zaposlovali novih, ampak iskali notranje rezerve oz. rešitve. Tako naj bi se do konca leta 1984 zmanjšalo število zaposlenih za 1%. Možnost za zmanjšanje števila zaposlenih je predvsem v trgovini na drobno s smotrnejšo izrabo delovnega časa. Nanovo bomo zaposlili delavce pri vključitvi izvoznih usmerjenih naložb in tistih v povečanje pridobivanja hrane.

Eden izmed ciljev poslovne politike za leto 1984 v sozdu Mercator je smotrno gospodarjenje z obratnimi sredstvi. To bomo dosegli s selekcijo blagovnih programov in s hitrejšim obračanjem vseh oblik obratnih sredstev, predvsem zaloga blaga. Veliko ozdom v sozdu Mercator nenehno primanjkuje obratnih sredstev in so odvisni od likvidnostnih kreditov s strani M-Interne banke. Cena tujih virov (obresti) se bo še nadalje povečevala, kar pomeni za te organizacije toliko težje pogoje poslovanja v letu 1984.

V izpolnitev tako zasnovanih razvojnih usmeritev bo usmerjena tudi vsa investicijska politika soz-

da v letu 1984. Prednost pri porabi združenih investicijskih sredstev v letu 1984 bodo imele naložbe v povečanje izvoza, povečanje pridobivanja hrane in zagotavljanje blagovnih fondov; to pomeni, da se bo večji del investicijskih sredstev moral usmeriti v naložbe izven sozda Mercator.

Zagotavljanje blagovnih fondov in zagotavljanje blaga za izvoz nam ne dovolj zmanjšanja obsega združevanja sredstev za naložbe zlasti še zaradi tega, da bomo mogli glede na nove predpise investicijsko usposobljati ozde, ki bodo nastopali kot investitorji. V letu 1983 smo v sozdu združili za naložbe skupnega pomena 332 milijonov dinarjev.

Instrumentarij združevanja sredstev v sozdu Mercator za leto 1984 bo isti kot v letu 1983: 40% amortizacije po predpisanih minimalnih stopnjah in ustrezna davčna osnova, zmanjšana za obresti. Enako velja tudi za olajšave pri združevanju sredstev, saj bodo članice, ki bodo poslovno leto 1983 zaključile z izgubo, združevale samo sredstva iz amortizacije po predpisanih minimalnih stopnjah.

Pri tem pa lahko delavski svet zniža obveznost za združevanje sredstev do polovične letne obveznosti. Ozdi, ki poslujejo na meji rentabilnosti, oziroma bodo ustvarile v letošnjem letu manjšo akumulacijo, kakor znižajo obveznosti iz davčne osnove, zmanjšane za obresti, bodo združevale le znesek dejanske akumulacije in 40% amortizacije po predpisanih minimalnih stopnjah.

Organizacije, ki imajo pozitivni saldo združenih sredstev v M-Interne banki, bodo imele prednost pri porabi teh sredstev za obratna sredstva. Prav tako bodo imele prednost tiste organizacije, ki bodo imele hranilne vloge pri M-Interne banki.

Vnaprejšnje združevanje investicijskih sredstev za naložbe skupnega pomena bo potekalo po

istem postopku kot v preteklem letu. Organizacije v sozdu Mercator bodo najkasneje do konca leta 1983 združile investicijska sredstva po predlogu plana za leto 1984. Ti zneski bodo predstavljali akontacijo, poračun se opravi po zaključnem računu za leto 1983. M-Interna banka bo vsaki organizaciji znesek združenih investicijskih sredstev nadomestila z enakim zneskom kratkoročnega posojila, ki se bo obnavljal do uporabe sredstev za naložbe po planu za leto 1984. Dokler se združena sredstva ne nakažejo investitorjem, se ne obrestujejo, prav tako se ne obrestujejo kratkoročna posojila, ki jih bo odobrila M-Interna banka.

Kar zadeva interne kompenzacije, za leto 1984 predlagamo ukinitve tako imenovanega solidarnostnega zbiranja sredstev vseh organizacij v sozdu Mercator. To pomeni, da ni več avtomatičnega združevanja, pač pa v skladu s Samoupravnim sporazumom o oblikovanju sredstev za interne kompenzacije v SOZD Mercator (5. člen, točka c.), predlagamo »interesno«
združevanje sredstev, ki jih združijo ozdi namensko, za vsak primer posebej, v določenih zneskih, za vnaprejšnji dogovorjen posel zainteresiranih ozdov, ki pri tem poslu sodelujejo.

Namesto tega se moramo v večji meri posluževati sistema vnaprejšnjega pokrivanja izgub (pred izdelavo zaključnega računa) tistih organizacij, ki imajo zaradi objektivnih vzrokov izgubo v tekočem poslovanju. Združevala naj bi se sredstva iz rezervnega sklada, kot nepovratna; to omogoča, da se 50% teh sredstev predhodno dobi iz republiških rezerv, poleg tega pa se za znesek angažiranja teh sredstev zmanjša obveznost za odvajanje teh sredstev v občinske in republiške rezerve.

Poslovodni svet za predloženo gradivo ni imel bistvenih pripomb in predlaga, da se razvojne usmeritve upoštevajo pri pripravi letnih planskih aktov v vseh ozdih sozda Mercator.

Iz poročila o akciji studia za EP

Maja Hočevnar

Polepšali Mercator v Idriji

Mercatorjeve trgovine in lokali so marsikje po Sloveniji, pa tudi v Ljubljani vpadljivo zanemarjeni, kar zadeva napise, oznake in ostala obvestila. Akcije, ki kršna je bila avgusta v Idriji, bi bile tako še marsikomu potrebne.

Z namenom, da se uredi že znana situacija glede obeleževanja in aranžiranja trgovin in gostinskih objektov v Idriji in okolici, je dne 8. 8. 1983 odšla na pot tja delovna skupina, v kateri so bili izvedenci v sitotisku, aranžerstvu in ekonomski propagandi. Tam je delala 3 dni. Kot je znano že iz prvega poročila, je bilo potrebno veliko truda, da ekipa v kar najkrajšem času opravi nalogo, ki ji je bila zastavljena in za katero bi resnici potrebovali več dni.

Z namenom, da se uredi že znana situacija glede obeleževanja in aranžiranja trgovin in gostinskih objektov v Idriji in okolici, je dne 8. 8. 1983 odšla na pot tja delovna skupina, v kateri so bili izvedenci v sitotisku, aranžerstvu in ekonomski propagandi. Tam je delala 3 dni. Kot je znano že iz prvega poročila, je bilo potrebno veliko truda, da ekipa v kar najkrajšem času opravi nalogo, ki ji je bila zastavljena in za katero bi v resnici potrebovali več dni.

Po načrtu in dogovoru naj bi »polepšali«
samo tri samopostrežbe, blagovnico, tri gostinske lokale in novi poslovni center, vendar se je pokazalo, da so »polepšave«
in najnujnejše označbe potrebne tudi na vseh ostalih trgovinah in lokalih.

Ves čas urejanja trgovin nam je bil na razpolago Jovo Keravica iz M-Rudarja. Vse trgovine so bile pripravljene na naš prihod. Prodajalci in delavci so nam omogočili nemoteno delo. Največ ga je bilo v blagovnici, ki ima veliko izložbenega prostora, veliko samopostrežbo in bife. Njen sedanji videz je opazno lepši.

Poleg samopostrežb v Idriji, Spodnji Idriji in Cerknem smo uredili še knjigarno in železnice ter z najnujnejšim reklamnim materialom vse točilnice, ki so v sklopu samopostrežb. Na samem kraju, kjer smo delali, se je pokazala potreba po dodatnih reklamnih elementih in napisih, ki jih nismo

mogli predvideti pred odhodom v Idrijo. V najkrajšem času bodo pripravili v našem sitotisku.

Prodajni center za tehnično blago in trgovina Trgoavta Koper

Zunanost trgovine smo opremili z vsemi potrebnimi oznakami, ki so jih v sitotisku predhodno izdelali po naših navodilih in naročili tovariša Zajca iz Idrije. Na izložbeno stekla smo namestili napise in velikih belih črk, ki obveščajo, kako bodo v tej trgovini prodajali. Ker notranost še ni dokončana in blaga še nimajo razporejenega po gondolah, že izdelanih plakato blagovnih skupin, cen in vsega potrebnega nismo mogli namestiti. Tovarišica, ki je z nami sodelovala in bo zadolžena za opremljanje trgovin v Idriji, je dobila nalogo, kako naj to uredi, ko bo imela pogoje za delo.

Otvoritev prodajnega centra je predvidena v prvih dneh septembra. Na naš predlog bomo za objekt priskrbeli mojstra-črkoslovkarja, ki bo na procesle risal in redil velik napis Mercator-Rudarja po ugodnejši ceni, kakor je bilo prejšnja ponudba izvajalca starih milijonov.

Notranost trgovine Trgoavta Koper, nasproti našega prodajnega centra ni bilo potrebno urejati, zato smo obnovili aranžmaje izložbenih stekel in vrat, ki do zdaj z nobenim znakom niso dala vedeti, da je tudi to Mercator.

O sredstvih, vezanih v zalogah

Slobodan Milinković - M-Nanos

Ali smo res postrgali že vse rezerve?

Razmišljanje o tržnih zakonitostih ali kako »zasušniti«
povpraševanje in ga uporabiti za povečanje storilnosti, gospodarnosti, učinkovitosti in poenostavitve dela na področju poslovanja na debelo.

Izhajamo iz analize sedanjih razmer v delovnih organizacijah v sozdu. Čeprav nam v sozdu kot celoti »še ni krava stopila na nogo«, nas ugotovitve zadnjih sestankov poslovnega sveta sozda, zlasti pa rezultati internih analiz v nekaterih tozdih in delovnih organizacijah obvezujejo, da vsak na svojem področju dela poskusimo ponuditi prispevek k skupnim prizadevanjem za iskanje izhoda iz razmer. Pri tem se ne bi smeli bati tveganja, da bo to naše »kolombovo jajce«
morda klopotec. Enostavno: dobesedno vsi smo dolžni storiti največ, za kar smo v tem trenutku sposobni!

Čeprav bo zvenelo kot šala, je tisto, kar bomo zdaj povedali,

zelo resno dejstvo. Povsod po svetu je znano, da največji dobiček ustvarja tako imenovano »prodajanje pameti«
in da največji profit v svetu ustvarja, ne katera od multinacionalnih kompanij, ampak ena od »tovarn znanja«
v ZDA, na vhodu katere piše sledeče: »Kupujemo vse, kar ponudite, zlasti pa najbolj neumne predloge in ideje. Pridite k nam, naj vas ne bo sram vaših idej!«
In res! Ogromnemu številu današnjih izdelkov so botrovali predlogi in ideje ravno iz te »tovarne znanja«
(med ostalimi: kemični svinčnik, mikroprocesor itd.).

Za več prvin našega poslovanja smatramo, da bi poboljšanje nekaterih ugodno delovalo na naše poslovanje.

Količina sredstev, angažiranih v zalogah, je vsem dobro znana »cokla.«
Sestava teh sredstev je poseben problem. Udeležba lastnih sredstev je majhna in ima očitno težnjo po še nadaljnjem upadanju, kar pomeni, da nam cena kapitala (obresti) za posojila, ki smo jih prisiljeni najemati, dokaj močno zmanjšuje (beri: krade) dohodek. Zdi se nam jasno, da je treba narediti: v kar najkrajšem roku optimizirati zaloge! A kako? Tako, da uresničimo v naslovu predlagano možnost: povpraševanju moramo omogočiti avtomatično reguliranje zaloga preko koeficienta obračanja. Kaj s tem pridobimo?

Analiza koeficienta obračanja nalog (realizacija povprečne zaloge) nam kaže na neprivlačno stanje števca ulomka (realizacija), ki zaradi dejanskega padca standarda in kupne moči prebivalstva ne bo mogel prispevati k povečanju koeficienta obračanja. Očitno je torej, da je nujno »udariti«
po imenovalcu ulomka (zalogah). Že v sedanjem razvoju naših aplikacij je mogoče dograditi aplikacije blagovnega poslovanja tako, da v poljubnem časovnem ritmu (dnevno, tedensko...) izračunamo koeficient obračanja za vsak artikel. ga primerjamo s prejšnjim ter za ugotovljeni odstotek avtomatično zmanjšamo oziroma povečamo minimalno, maksimalno ter varnostno zalogo. Te tri zelo pomembne kazalce mora-

mo obvezno vpeljati in v ustreznem ritmu zelo pazljivo spremljati in uporabljati v omejeni povezavi s koeficientom obračanja na nivoju posameznega artikla, iz katerega potem ne bo težko izpeljati koeficientov obračanja na višjih nivojih, čeprav so na ta način izvedeni kazalci zaradi nujnega povprečja pri računanju, nekaj manj točni oziroma uporabni.

Kaj vse to pomeni vrednostno?

Iz analiz tistih, ki že lep čas uporabljajo to metodo, je mogoče razbrati, da je pri prehodu na tako zastavljeno optimizacijo zaloga minimalni prihranek pri sredstvih 20%. Za naš TOZD Grosist to pomeni (po podatkih za leto 1982) osem milijard starih din manj potrebnih sredstev ob povečanju koeficienta obračanja za 25%! Menimo, da so podatki dovolj zgovorni!

Pa še nekaj: za ogromno večino artiklov bi moralo veljati neizprosno pravilo, da naročanja ne sme biti vse do trenutka, ko dejanska zaloga pade pod minimalno oziroma varnostno zalogo, ter da naročena količina v nobenem primeru ne sme preseči maksimalne zaloge. V obeh primerih bi signal oziroma kontrola bili produkt realizacije optimiziranja zaloga (avtomatsko reagiranje aplikacije) in bi bili »brezosebno neodvisni«
od človeškega faktorja. Na ta

način optimiziranja zaloga dajemo še optimiziranje naročanja blaga.

Rezultat takega pristopa je tudi omogočanje analize donosnosti na ravni artikla (izračun in prikaz BTTO RVC) ob obveznosti spremljanja artikla po nabavnih cenah, kar do sedaj ni uvedeno. Od BTTO RVC preko kalkulacije ni dolga pot do kvalitativne analize komercialne uspešnosti nabave ter prodaje s pomočjo analize komercialnih pogojev, ki jih dosega nabava in prodaja. Po drugi strani je kombinacija kazalcev donosnosti in koeficienta obračanja, po naši oceni, osnova za izdelavo pravičnega načrta specializacije grosističnega poslovanja v sozdu za katerega se že lep čas borimo.

Iz prispevka so, upamo, poleg direktno ovrednotenih koristi razvidne tudi indirektno koristi, ki jih brez večjih težav, žal, ni mogoče jasno in enopomensko ovrednotiti.

Problemom, ki smo jih obdelali v tem prispevku, bi po naši oceni tozdi oziroma delovne organizacije morale posvetiti več pozornosti kot doslej. Imamo namreč vtis, da je trditev, ki smo jo pred kratkim slišali, »da smo naše notranje rezerve že čisto postrgali«
premalo pretehtana in da se ne opira na konkretne analize naših dejanskih možnosti.

V tem prispevku sem poskušal konkretizirati nekaj naših rezerv.

Enotne osnove in merila za sozd

Vesna Bleiweis

Opredeliti nivo sporazumevanja

Že dalj časa so bile v sozdu prisotne zahteve po oblikovanju samoupravnega splošnega akta, s katerim bi enako ali pa vsaj približno enotno uredili metodološka izhodišča, če ne že kar določili enotne osnove in merila za razporejanje dohodka in delitev sredstev za osebne dohodke in skupno porabo. Strokovna služba v Delovni skupnosti sozda je pripravila delovno gradivo, komisija, zadolžena za njegovo oblikovanje, pa naj bi dorekla njegovo dokončno podobo in vsebino.

Zaradi aktualnosti tega akta smo imeli v uredništvu glasila namen pripraviti okroglo mizo ali bolje, prost razgovor na temo, ki jo zadeva sporazumevanje o skupnih osnovah in merilih za razporejanje dohodka in delitev sredstev za osebne dohodke in skupno porabo na ravni sestavljene organizacije. Žal, do realizacije tega načrta ni prišlo. Razlog ne tiči niti pri članih komisije niti pri uredništvu, temveč preprosto v objektivnem dejstvu, da se pota nivojev sporazumevanja tako prepletajo, da se enostavno več z gotovostjo ne da trditi, kdo naj se s kom, kdaj in o čem sporazumeva, čeprav na osnovi družbeno verificiranih dokumentov.

Komisija, ki je obravnavala delovno gradivo, je ocenila, da je sporazumevanje o enotnih izhodiščih za razporejanje dohodka in delitev sredstev za osebne dohodke in skupno porabo potrebno, vendar pa je dilema, kako vse različne sozdovalne dejavnosti spraviti na skupen imenovalac, predvsem pa v odločitvi, ali se o razporejanju dohodka in delitvi sredstev za osebne dohodke ter skupno porabo sporazumevamo znotraj sozda ali v dejavnostih, natančneje v branžnih sporazumih. Tehni argumenti za eno ali drugo odločitev obstajajo. Glede na vse vrste družbenih dokumentov je dvoje. Če bi v sozdov akt vnesli le kohezivne elemente, elemente torej, ki so skupni vsem branžnim sporazumom, se postavlja vprašanje smiselnosti tega početja, ker bi imeli akt zaradi akta.

Večinsko mnenje članov komisije, ki je bilo oblikovano v začetku seje, da je delovno gradivo povsem zrelo in, da ga je z manjšimi dopolnitvami moč oblikovati v osnutek, se je ob koncu seje razblinilo. Pripombe in stališča, predvsem pa zahteve po konkretnih opredelitvah in uskladitvah z družbeno verificiranimi dokumenti, ki jih je posredovala delovna organizacija Hoteli gostinstvo, so nujno narekivale ponovno usklajevanje delovnega gradiva. To zahtevno nalogo naj bi opravila posebna delovna skupina, sestavljena iz članov komisije. V času, ko to poročamo, za rezultate njenega dela še ne vemo.

Pogovor z razstavljalcema

Vesna Bleiweis

Kmetiji imata naslednika

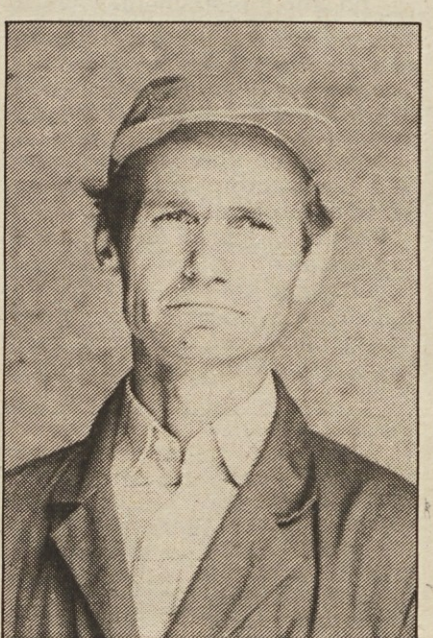
Živinorejsko razstavo v Logatcu smo izkoristili za pogovor z dvema zadružnikoma, kmetoma Antonom Merlakom, ki je kooperant logaške zadruge, in Štefanom Cigaletom, ki je kooperant žirovske Sore. Sogovornika nam je pomagala poiskati in izbrati inženirka Mojca Šemrov, ki opravlja posle pospeševalke v logaški zadrugi.

Obema odmerja davek logaška občina, čeprav sta kooperanta različnih zadrug. Zakaj? »Obe zadruzi sta nastali že veliko pred formalnim zapisovanjem občinskih meja. Zadružništvo oziroma članstvo v zadrugi pa je ostalo nespremenjeno,« je razložil dolgoletni zadružnik, Anton Merlak. Krepak petdesetletnik, širokega nasmeha in iskrih oči ne skriva zadovoljstva, ko ocenjuje razstavo. »Pravijo, da je naša boljša od Laščanske. Ni še tako dolgo, ko smo

kmetijstvu odpirajo lepši časi. Sredstva, ki so namenjena razvoju kmetijstva so eno, drugo je realizacija vsega načrtovanega. Brez zanesenjaštva na kmetiji ne gre. Zato je treba videti del uresničevanja kmetijske politike prav v zaigranosti in vztrajnosti kmetov, čeprav je trenutna situacija, v kateri je kmet deležen pozornosti družbene skupnosti izredna moralna stimulacija za vsakega od nas. Zato so tudi odločitve mladih, da ostanejo na zemlji povsem

kmetje na boljšem. Da naši sosedje za živino dobe manj. To je dobro. Samo z moralno stimulacijo in na veliki zvon obešeno solidarnostjo, ki se ne pokaže tudi v obliki sredstev, ni nič. Istočasno pa solidarnost Mercatorja pomeni za nas kmete tudi obveznost, da tržne viške usmerimo samo v Mercator. »Omenila sem, da se ravno pri tem zatika, pa odgovora ni bilo. V tem je prisedel droben fantiček, ki je komaj iz kikle zrasel, bi rekli po starem, ko so tudi dečki še nosili srajce dopetajce. »Ta je moj,« je s ponosom dejal ata Štefan, »ta bo ostal doma.« Fantiček pa me je pogledal tako, kot bi hotel reči: »Saj bom še zrasel.« Štefan Cigale je član zadruge od leta 1973, sodelovanje z njo je pohvalil, pa tudi pristavil: »Časi za kmete so boljši. Vendar še ne tako idealni, da bi se lahko povsem brez bojazni usmerili v izključno eno samo proizvodnjo. Dokler ne bodo pogoji taki, da bo dohodek, ki ga daje izključno ozko usmerjena proizvodnja, zanesljiv in stimulativen, bo med kmeti še vedno bojazen pred odločitvijo o specializirani proizvodnji. Kar strinjam se s Tonetom v vsem, kar je povedal.« »Deset krav, kolikor jih redim, ne prekrnim s pridelkom s svojih 8 hektarjev. Štiri hektare imam v najemu, pa bi jih potreboval še več, zato da bi ceneje krmil že obstoječo čredo, kaj šele če bi hotel čredo povečati. Pa grede vsi postopki v zvezi z dogovarjanjem okrog zemlje tako počasi!« je končal Štefan in neučakano pogledal proti vratom opušenega skednja, v katerem smo se pogovarjali. Treba je bilo natovoriti krave, ki so z mukanjem opozarjale, da so utrujene, čeprav so kandidirale za lepotico leptic.

Vsega, česar smo se v pogovoru dotaknili, nismo zapisali. Dotaknili pa smo se vsega – od zagotavljanja krmilnih komponent in gnojil, do postopka o združevanju v SOZD Mercator. Ta del razgovora pa bomo objavili kdaj drugič. Morda bi ob tem razgovoru celo kazalo, da uredništvo našega glasila razmisli o širšem razgovoru s kooperanti vseh kmetijskih organizacij sozda na temo: »Kje pa vas čevelj žuli?«

Anton Merlak, kooperant KZ Logatec in Štefan Cigale, kooperant KGZ SORA Žiri. Vse foto Vesna Bleiweis

Notranjci z zavistjo gledali na dosežke živinorejcev iz Velikih Lašč. »Prav je, da pokažemo, kaj smo kmetje skupaj s pospeševalci dosegli,« je dodal Štefan Cigale. Oba sta na razstavo pripeljala svojo živino. Merlak tri, Cigale pa štiri krave rjave pasme. Njune živali sicer niso prejele najvišjih priznanj, so pa pri ocenjevalni komisiji dosegle uvrstitev v prvi kakovostni razred, Sidra in Liska pa sta mimo vnaprej določenega števila priznanj prejeli diplomi. To kaže, da pri njuni živini ne gre samo za en ali dva prestižna primerka živali, temveč za premlajeno in načrtovano vzrejo kvalitetne črede.

»Tega, ali bom ostal na kmetiji ali ne, nisam nikoli premišljeval. Pri osemnajstih letih sem prevzel kmetijo in se zagrizel. 32 let sem že član zadruge, z njo prebil slabe in dobre čase. Od tistih, ko je bila zadruza v vsaki vasi in je potem neslavno izginila, do teh, ko se

umevne. Pri nas bo ostal na kmetiji sin, ki hodi v kmetijsko šolo. Tako bosta pri roki znanje in delovna roka,« predstavlja sebe in svojo osem člansko družino Anton Merlak. V hlevu je privezanih 30 glav. Kmetija je usmerjena v prirajo mesa in mleka. V glavnem vse potrebno postorita sama z ženo. Poprimejo pa tudi otroci. »Slisati bo veliko – 54 hektarjev zemlje, vendar večina zamočvirjene in ne more dati dovolj kvalitetne krme za toliko glav. Poleg tega pa razparcelirana in razkosana zemljišča samo večajo proizvodne stroške. Računam, da bi z najmanj petdesetimi glavami lahko resnično govoril o specializirani kmetiji, kmetiji, ki bi se ukvarjala izključno s prirajo mleka in mesa in tako dostojno preživljala osem člansko družino. Do takrat pa bo notranjskemu kmetu hojca (smreka, les, op. pisca) nepogrešljiva,« modruje Merlak in nadaljuje: »Ni težko ob sedanjih mehanizaciji oskrbeti toliko živine, teže jo je nakrmiti. Nerazumljivo mi je stališče nekaterih, da bi sprememba zemljiškega maksimuma spet ustoličila kula-ke. Zemlja sama kliče po obdelavi. Neobdelane njive, zaraščeni travniki in pašniki niso nikomur ne v čast, ne v ponos. Zakaj jih ne bi obdeloval tisti, ki jih potrebuje zato, da bo dal sebi in družbi več?« »Vidiš, tudi mene žuli isto,« se je v pogovor vključil Štefan Cigale. »Dolgo me je moral pospeševalec Petermel prepričevati, da sem se prijel kmetije. V časih, ko sem se odločal ali kmetija ali tovarna, je tovarna nudila več. Danes mi sicer ni žal, da sem se tako odločil. Pa vendar, če bi moral živeti samo od mleka in mesa, bi šlo bolj trnovo. S ceno klavne govede še nekako gre, mleko pa še ni plačano.« Mimogrede sem omenila, če ni to morda zasluga tudi internih kompenzacij, ki jih v sozdu namenjamo oziroma primaknemo k ceni klavne živine. Sogovornika sta se spogledala in skoraj hkrati dejala: »Ja, pravijo da smo Mercatorjevi

Sanjalo se mi je...

- da bo od sedaj naprej vsak odgovoren za svoja dejanja. Iz previdnosti bodo mnogi spet prešli od dejanj k besedam.

- da bo od sedaj naprej vsak moral misliti s svojo glavo. V izogib množičnim odstopom s položajev pričakujemo zakon o obvezni transplantaciji možganov.

- da se bomo resno naslonili na lastne sile. Naslanjanja bodo še naprej oproščeni tisti, ki so že dosedaj ležali na lovorikah minulega dela.

- da so notranje rezerve sozda skrite v glavah direktorjev. Glave pa v torbah.

- da smo jurišali na skladišče soli, sladkorja, masti in druge hrane. Nihče med nami ni bil proglašen za narodnega heroja.

- da je samoupravljanje tako razvito, da ga morajo nekateri braniti celo pred samoupravljalci.

Objavljeno v "Delu" 29.6.83

DROBIR Domače meso dražje kot sosedovo

Pred nedavnim je bilo na seji komisija ZK Ljubljana-Siška slisati zanimiv podatek. Tozid Ilirija (delovna organizacija Hoteli, sozd Mercator), ki se ukvarja z gostinstvo dejavnostjo in upravlja z gostinskimi obrati (hotel Ilirija v Ljubljani, hotel Bor na Crnem vrhu nad Idrijo, ljubljanske gostilne Majolka, Jelen, Pri Katrci, motel Tikveš in drugi), plačuje v sozdu meso za 25 odstotkov dražje, kot bi ga lahko kupili od prodajalcev na prostem trgu. Ob tem v okviru sozda združujejo še 20 odstotkov od cene kupljenega mesa za razvoj živinoreje in mesne industrije. Na vprašanje, kako je to mogoče, si na sestanku niso znali odgovoriti.

Lahko pa so izvedeli tole: zaradi stalnih težav pri nabavi mesa in visoke cene, ki jo zanj plačujejo, so se v tozdu Ilirija odločili,

da zgradijo lastno hladilnico za meso. Teh pa nam ne manjka. Bo že držala tista, da ena neumnost rodi drugo in tako naprej... (P. B.)

Več znanja, več je potovanja

Vsi ugotovljamo, da potrebujemo preveč znanja delovne storilnosti. Vendar pa pri tem ponavadi pomislimo le, da se bo morjal bolj potruditi in se spopasti delavca z strojem. Bistveno več potovanja pa ne bo prineslo večje proizvodnje, je povzročil eden izmed razpravljalcev na razpisnem problematiki konferenci komunistov, mlebla o ukrepih za povečanje proizvodnje. Tako je pravzaprav opozoril na našim razmišljanjem, ki neovsotno ni značilno le za to delovno organizacijo, v kateri govorimo, da na nedeljo tuj, kot bi laho. Hkrati pa pozabljajo, da je za povečanje delovne storilnosti potrebno tudi več strokovnega znanja, uvažanje novih metod in oblik organizacije dela in nove tehnologije. (S. C.)

Fotokopijo zabeležke iz »Dela« in pripis nam je verjetno poslal tov. Samo Kritič. Dolžni smo mu pojasniti: notico v Delu smo zasledili in nanjo tudi reagirali. Ne sicer s prispevkom, temveč preverili trdnost poznavača zadev pri pristojnih v delovni organizaciji Hoteli gostinstvo. Od tam je tudi prišla informacija na omenjeno sejo. Tovarš, ki je problem prezentiral, je spregledal sporazumevanje z »zegnom« pristojnih organov o višjih cenah mesa za gostince in druge velike potrošnike tega živila. Reakcija na to sporazumevanje pa je bila tudi v sozdu: organizacije, ki kupujejo meso po cenah, dogovorjenih po omejenem sporazumu, ne plačujejo internih kompenzacij. Če pa ste hoteli, tovariš Kritič, še besedo ali dve na račun izgradnje hladilnice, bodite samokritični in povejte, da gre za oslovno senco, o kateri se ne moreta sporazumeti Tovarna mesnih izdelkov Ljubljana in Hotel Ilirija, čeprav ju k temu zavezuje tudi ustrezen sklep delavskega sveta SOZD. Ste zadovoljni, tovariš Samo Kritič?

Slane zasledili v rubriki - Drugi o nas. Vam pošiljamo in tudi te objavite, da bomo samokritični.

Razhajanja: živina – repromateriali

Mitja Ponikvar, Marko Bokal

Učinki nesorazmerni s prispevki

Za 18. sejo poslovodnega sveta je bila pripravljena analiza realizacije plana kmetijskih organizacij v sestavi sozda. Analiza je zajela predvsem področje živinoreje in v povezavi z njo zagotavljanje reprodukcijskih materialov za intenzivnejšo prirejo mesa in mleka. Kaj je analiza pokazala, naj pokaže njen kratki povzetek.

Sama analiza ni nastala zaradi zahteve poslovodnega sveta, temveč predvsem zaradi tega, da bi ugotovili proizvodne sposobnosti in zmogljivosti tako za prirejo mesa kot mleka na osnovi obstoječega staleža živine in možnosti za večjo proizvodnjo ob intenzivirani proizvodnji krme in tehnologije prireje mesa in mleka. Analizo je narekvalo tudi dejstvo, da smo se v sestavljeni organizaciji odločili zagotavljati potrebne repromaterialne za vse kmetijske organizacije in tako ugotoviti, kako je organizirana nabava teh sredstev prispevala k tržni proizvodnji oziroma k boljši oskrbljenosti ostalih članic reproverige v sozdu. Podatki iz analize kažejo, da bi lahko bila solidna osnova za dolgoročno načrtovanje v prizadetih kmetijskih organizacijah, predvsem za načrtovanje optimalnih rezultatov tržne proizvodnje, za pospeševalno službo pa orientacija pri sklepanju pogodb o skupno dogovorjeni proizvodnji.

Temeljne ugotovitve analize so naslednje:

– obstoječi potencial živine bi že danes ob intenzivni in tržni proizvodnji lahko zagotavljal 10.000 glav govedu, kar pomeni skoraj 100% pokrivanje zmogljivosti klavnopredelovalne industrije in skoraj 50% pokrivanje potreb po mesu v sozdu;

– nivo tržne proizvodnje je nizek. Navajamo podatke za mleko in prirejo mesa. Stalež 13.969 krav bi ob mlečnosti 3000 litrov na kravo moral dati skoraj 42 milijonov litrov mleka, planirana tržna proizvodnja pa je le 12 milijonov litrov mleka. Istočasno pa bi moral obstoječ stalež krav dati vsaj 8.000 telet za nadaljnjo prirejo. Glede na dnevne priraste ob relativno intenzivnem pitanju bi moral obstoječi stalež živine zagotoviti najmanj 57% oddajo pitancev in telet. Obstoječi stalež pitancev in telet v pitanju (17.545 glav) bi torej moral dati 10.000 glav klavnih govedu, kolikor bi praviloma morala znašati tudi tržnost. Tako pa je bilo v I. polletju odkupljeno približno 1/8 govedu, ki bi bila na razpolago ob intenzivni proizvodnji, oziroma je realizirana le dobra četrtina planiranega odkupa.

– nizko raven intenzivnosti proizvodnje, kar dokazuje podatek o nizki oziroma majhni porabi repromateriala, ki ne dosega niti planirane ravni, kaj šele nivo, ki je potreben za resnično intenzivno proizvodnjo;

– razmerje med porabljenim in dobavljenim krmo dokazuje, da smo zagotovili več komponent kot se jih za obstoječi nivo proizvodnje potrebuje, kar pomeni, da oskrbujemo z repromateriali proizvodnjo, ki ni tržnega značaja in od katere niti kmetijske organizacije niti ostale članice sozda nimajo nič. Lahko bi celo rekli, da se stroški ne pokrivajo z oddajo mleka in mesa. Če temu dodamo še kopico artiklov, ki jih mora trgovina prevzeti za to, da se zagotovijo potrebni repromateriali, potem je slika, ki nastaja ob nabavi repromaterialov, namenjenih tržni proizvodnji, popolnoma jasna.

Te osnovne ugotovitve iz analize pa imajo tudi svoj zakaj in svoj zato. Nekaj odgovorov nanje so dali že sestavljenci analize sami, več pa je bilo odgovorov v sami razpravi o rezultatih in ugotovitvah analize. Poglejmo jih: nepravilen in pogostokrat krivičen odnos do kmetijstva v preteklosti, nezadosten in premajhen pouda-

rek na razvoju pospeševalne službe (en pospeševalec obdeluje 400 do 500 kmetij – v tujini 100 do 150), anarhija na tržišču, prednostno oskrbovanje lastnega območja in še bi odgovore lahko naštevali.

Vendar pa nas vse te objektivno ugotovljene okoliščine ne smejo prevzeti do take mere, da ne bi na osnovi analize sprejeli nekaterih pomembnih ocen in usmeritev, in sicer:

– da smo v sestavljeni organizaciji zagotovili dovolj komponent za živinorejsko proizvodnjo, – da je glede na obseg dobavljenih komponent dobava živine pod planirano, – da bomo vnaprej zagotavljali le toliko repromaterialov kolikor bo tržne proizvodnje.

Prav to zadnje pa obvezuje tako proizvajalce oziroma kmetijske organizacije kot ostale članice sozda, da za povečanje tržne proizvodnje store več, kot samo zagotavljajo potrebne repromaterialne.

Samo razstavljeni eksponat ali tudi tržni višek

Več tudi v tem smislu, da vse članice reproverige, ki jih povezuje ime Mercator, kmetijsko dejavnost obravnavajo vsem ostalim dejavnostim enakopravno z vsemi njenimi specifičnimi problemi in naravo. Zato ta analiza ni namenjena samo živinorejcem in kmetijcem, temveč in predvsem tudi tistim, ki so po svoji osnovni funkciji dolžni zagotavljati oskrbo prebivalstva in prav zato, če ne že aktivno in tvorno sodelovati v obravnavanju problemov tržne proizvodnje v našem sozdu, te probleme vsaj poznati. Za potrošnika, namreč trgovecovo pojasnilo, da mleka in mesa ni zato, ker krava ni izkoristila odličnih genetskih potencialov zaradi pomanjkanja krmnih komponent, ni nobeno pojasnilo.

Zapuščena

Vsa drobna, krhka z ruto na oči stoji na pragu mati in v polje strmi.

Širokih pleč, močan za dva po kruh je šel v tujino. Zapustil njo utrujeno in neobdelano ledino. Tu pa kipeča, topla vsa ga čaka kot nevesta, da bi rodila kruha mu njegova zemlja zvesta. Ko vse počivat gre, takrat v svoji koči prebira mati jagode, s solzami molek moči

Živinorejska razstava v Logatcu

Vesna Bleiweis

Razstavljen živina solidna podlaga za razvoj

V okviru praznovanja občinskega praznika občine Logatec je bila 11. septembra pod pokroviteljstvom sozda Mercator razstava živine, ki jo redijo kooperanti M-KZ Logatec in kooperanti M-KGZ Sora iz Žirov.

Poleg navedenih dveh Mercatorjevih organizacij sta na razstavi sodelovala še Kmetijski zavod in Biotehniška fakulteta, VTOZD za živinorejo, enota Logatec. Po 25. letih je bila to spet prva razstava logaških in žirovskih živinorejcev. Ogledalo si jo je več sto gledalcev, ki so po večini tudi sami kmetje, še pred uradnim pričetkom in ocenjevanjem živine, že dodobra ocenili vsako žival. Krave in plemenske telice rjave pasme – skupaj jih je bilo 39, so tako že pred uradnim delom postajale prvakine

zanesenjaki vztrajali in v kmetijstvo neugodnem in nerazumevajočem obdobju iskali novih poti in prosjali denar za naložbe, dokazovali prednosti in pomen razvitega agroživilskega kompleksa za politično in gospodarsko stabilnost naše skupnosti in ne nazadnje tudi za devizno bilanco naše države. Odhajanje z zemlje in iskanje socialne varnosti v protežirani industriji, ne glede na njene dobre ali slabe rezultate, je v dobršni meri zavrla razvoj kmetijstva. Slabi rezultati industrije so se nekako

Množica obiskovalcev je bila zadovoljna

Strokovnjaki pospeševalne službe in Zadržne zveze Slovenije, predvsem pa ocenjevalna komisija, ki jo je vodil prof. dr. Jože Ferčej, dipl. ing., so bili mnenja, da razstavljen živina zasluži prav dobro oceno in pomeni dobro osnovo za nadaljnji razvoj živinoreje v logaškem in žirovskem območju. Po ugotovitvi dr. Ferčejja imajo razstavljen živali odlične genetske potencialne z optimalno količinsko in kakovostno proizvodnjo mleka, izkoristijo pa jih lahko le, če s krmo dobijo vse potrebne beljakovinske, vitaminske in mineralne sestavine.

Več poudarka kot ostali slavnostni govorniki je razvoju kmetijstva in predvsem živinoreje v okviru sistema sestavljene organizacije Mercator, kot tudi položaju kmetijstva v splošnih družbenih usmeritvah, v otvoritvenih besedah namenil svetovalec generalnega direktorja sozda, Mitja Ponikvar, dipl. ing. Nekaj njegovih zanimivih misli objavljamo v celoti:

»V letu ali dveh, kolikor je minilo, odkar smo od deklarirane prioritete zares prešli h konkretni, materialno podprti akciji, se v kmetijstvu, še zlasti pa ne v živinoreji, dosti od storjenega ni dalo napraviti, vendar je napredek vseeno očiten. Čeprav še vsi nočejo ali ne morejo razumeti, da kmetijstvo ni tovarna, ki jo zapreš za pol leta, potem pa nemoteno spet nadaljuješ s proizvodnjo, se vendarle uveljavlja spoznanje, da kmetijska proizvodnja potrebuje dolgoročno in stabilno ekonomsko politiko, kar še posebej velja za govedorejo z dolgim biološkim ciklusom in zahtevno selekcijo. Ker v preteklosti temu ni bilo tako, smo morali že nekajkrat začeti skoraj znova. Odkrito lahko rečemo, da so le

sanirali, medtem ko za kmetijo še nismo »pogrunjali« možnosti sanacije, če bi ob dobrem delu in dogovorjeni usmerjeni proizvodnji zaradi cenovnih neskladij zabredla v težave. Z umetno ustvarjenim vzdruženjem in miselnostjo v bližnji preteklosti, da imamo vsega dovolj, da bomo hrano že uvozili, če kmetijci nočejo ali ne znajo poceni proizvajati, smo morali zelo hitro prenehati, kajti ta miselnost je slonela na uvozu, uvoz pa na zadolževanju v tujini. Ta napaka ekonomske politike in nezdrava logika se je morala prekiniti in to za dolgo obdobje. Uveljavitev spoznanja, da je tudi kmetijstvo gospodarska panoga, v kateri je dohodek motivacija za proizvodnjo, odpira možnosti za stabilen razvoj vseh vej kmetijstva. Kmetijskim proizvajalcem iz območja logaške in žirovske zadruge, ki so kljub za kmetijstvo neugodnim razmeram vztrajali in ohranili in celo razvijali prirejo mleka in mesa, je treba izreči vse priznanje, predvsem še zato, ker niso podlegli modni muhi »krmljenju iz vreče«, ampak ohranili proizvodnjo na osnovi kvalitetne krme s travnikov in pašnikov z dodajanjem potrebnih komponent. Tako proizvodna usmeritev je najbolj racionalna, za njeno ohranitev in razvoj pa gre velika zasluga zadržnim pospeševalnim službam ter strokovnjakom Biotehniške fakultete, ki dognanja s svojega poskusnega pitališča v Logatcu širijo na vse območje. Prav pospeševanje te tehnologije proizvodnje mleka in mesa daje možnosti za povečano proizvodnjo in tržne viške. Če bo ta proizvodnja res dala tržne viške, lahko proizvajalci računajo tudi na sovlaganja članic sestavljene organizacije. V Mercatorju se zavedamo, da za bistven dvig ob-

sega in kalitete proizvodnje ni dovolj le krma z obstoječih površin ampak da je treba za intenzivnejšo proizvodnjo krme urediti zemljišča, zagotoviti dovolj mineralnih gnojil, za povečanje mlečnosti prirastov pa zagotoviti ustrezno močna krmila. Zato v Mercatorju posvečamo posebno pozornost zagotovitvi potrebnega reprodukcijskega materiala in menimo, da smo uspeli pokriti vse potrebe. Zmogli bi zagotoviti še več repromateriala, če bo proizvodnja dejansko intenzivirana in tržnega značaja. V povezavi z zagotavljanjem repromateriala je v Mercatorju uveden poseben sistem plačevanja živine, ki temelji na dogovorjenem razmerju med cenami koruze in žive teže goveda, kar pomeni uresničitev dolgoletne zahteve kmetijcev po usklajenem odnosu med cenami kmetijskih pridelkov. Poudariti je treba, da tem ne gre za kratkotrajno akcijo, temveč za dolgoročen sistem. Naj zagotovi stabilno proizvodnjo. Ob tej ugodni ugotovitvi in ocenitvi delovanja Mercatorja, pa je treba poudariti še drugo stran. Če obstoječa proizvodnja bi morala dati v Mercatorjevo mrežo več tržnih viškov kot jih daje. Res je tudi, da mleko v kanglici in meso v skrinji zmanjšuje pritisk na prodajalca, se morate tudi proizvajalci zavedati, da zaradi take prodaje ljudje zaposleni v vaši zadrugi in napredu v sestavljeni organizaciji ostajajo brez predvidenega obsega prometa in dohodka in zato ne pokrivajo več stroškov, ki nastajajo z organizacijo in pospeševanjem proizvodnje, z zagotavljanjem reprodukcijskih investicijskih sredstev in podobnimi zadevami, ki so brez dvoma namenjene skupno dogovorjeni proizvodnji. Iz teh razlogov mora trgovina sestavljene organizacije oskrbovati drugje namesto iz lastne proizvodnje, saj mora izpolniti svoje obveze do oskrbovalne občane. Ob tem mora prevzeti vrsto proizvodov, ki jih je prisiljena prevzeti, da dobi na primer koruzo, piske tropine in druge sestavine za potrebe živinorejcev. Načelna opredelitev, da mora biti dovolj reprodukcijskih materialov za vse proizvajalce je sicer dobra, vendar pa je potrebno opozoriti, da živimo v obdobju, ko primarno kuje deviz ter blagovnih fondov, zato se lahko zgodi, da bo reprodukcijska zagotovljena le tržnim proizvajalcem.

S temi besedami in čestitkami občanom Logatca za praznik, je bila razstava odprta. Ocenjevalna komisija pa je razglasila rezultate ocenjevanja.

Častni zvonec, diplomu in denarno nagrado so si prislužile naslednje živali in lastniki: krava Šipka, lastnik Ignacij Hladnik, KGZ Sora, krava Brina lastnik Pavla Kranjca iz KZ Logatec, Antona telica Moma lastnika Antona Vrabca iz KZ Logatec. Diplome in denarne nagrade pa so prejeli: Zinka Bolčina za kravo Srmo, Franc Kavčič za Mišo (oba KGZ Sora) in Justina Vrabec za Mišo ter Franc Facja za Sivo (oba KZ Logatec). Med telicami je bila najgrajna Plava lastnika Franc Rupnika iz KZ Logatec. Čeprav komisija predvidela le šest nagrad za krave, je vseeno morala kloniti pred nastopajočimi lepoticami in naknadno določila še nagrado oziroma diplomu za kravo Sidro Zor Štefana Cigaleta in kravo Zor lastnika Franca Rupnika.

Razstava je lepo uspela. Vse osemnajst razstavljalcev je bilo zadovoljnih, prav tako tudi gledalci. Zato se bodo v zadrugi trudili, da bodo s podobnimi prireditvami nadaljevali in tako širši javnosti pokazali skupne dosežke rejcev pospeševalcev. »Predstavitev poseženega širši javnosti pomeni tudi moralno vzpodbudo vsem rejem in pospeševalcem za več boljše«, je dejal v. d. direktorja KZ Logatec, Karel Sinkovec.

Spominski posnetek oblikovancev državnih odlikovanj, med njimi tudi nekaj dobitnikov zlate značke Mercatorja.

Delavci MIP med slavnostno sejo vseh delavskih svetov in družbenopolitičnih organizacij.

mercator.izbira.panonija.ptuj

M - SLOGI v Gornji Radgoni branijo vstop novim cenam krvoločni tigri. Foto: Kristina Antolič

Državni odlikovanci Mercatorja

Kristina Antolič

Slavnost v Mipu

V četrtek, 15. septembra, je bila v veliki dvorani Narodnega doma na Ptujju slavnostna seja delavskih svetov in družbenopolitičnih organizacij delovne organizacije M-Izbira Panonija Ptuj, na kateri so bila 40 delavcem vročena državna odlikovanja, 20 delavcem zlate značke Mercator, jubilejne nagrade pa za 10, 20 in 30 let delovne dobe.

Najprej je v programu nastopil ženski pevski zbor Alojza Arnuša iz Rogoznice. V zboru poje 7 naših sodelavk.

Slavnostni govor na seji je imel predsednik Skupščine občine Ptuj, Franc Tetičkovič, ki je dejal:

»Današnja slavnost je namenjena delavcem, ki so bili odlikovani z državnimi odlikovanji in prejemnikom vaših priznanj, zlatih značk Mercatorja. Ob tej priložnosti mi dovolite nekaj besed o pomenu odlikovanj in priznanj. Vsem delavcem kjer koli smo, so nam postavljene delovne naloge, bodisi v organizacijah združenega dela, samoupravnih in krajevnih skupnostih in opravljamo te naloge kot samoupravljalci, pomeni, da zavestno ob tem vemo, da z delom, ki ga opravljamo, ustvarjamo tudi dohodek, z njim gospodarimo ter ustvarjamo boljše pogoje dela in tudi svojega življenja. Tudi družbeno se ob tem angažiramo s tem, ko se zavestno opredeljujemo za širše družbene interese, to je za urejanje različnih zadev in potreb v družbenopolitičnih organizacijah, samoupravnih interesnih in krajevnih skupnostih občine in širše.

Tako urejamo preko različnih oblik samoupravnega delegatskega delovanja. Tako delovanje in organiziranje izhaja iz ustvarjenega položaja delavca, delovnega človeka, občana.

Pri opravljanju delovnih, samoupravnih in širših družbenih nalog smo sicer angažirani vsi, vendar v vsaki sredini nekaj delavcev in občanov izstopa, ki se pri tem bolj angažirajo, so bolj uspešni, kar jim priznava tudi sredina, v kateri delajo, kot tudi širša družba. Družbena priznanja imajo namen moralno nagraditi takega posameznika v obliki priznanja, odlikovanja ali v drugih oblikah. Vse pa imajo javni značaj, ki se kaže v sami izročitvi oziroma podelitvi.

Tudi vi, odlikovanci in prejemniki priznanj, ste se vsak po svojih močeh, znanju in sposobnostih na svojih delovnih mestih in za-

dolžitvah v samoupravnih organih, družbenopolitičnih organizacijah, vključevali v temeljnih organizacijah, delovni organizaciji ter v širše delovanje. To nedvomno kažejo tudi posamezni in skupni uspehi, ki jih MIP Ptuj dosega skozi vsa obdobja svojega obstoja in razvoja. Upravičeno lahko rečemo, da je razvoju ptujškega gospodarstva, zlasti še v razvoju trgovine, odigrala MIP izredno pomembno vlogo. Pred leti še razdrobljena, prostorsko šibka trgovina na Ptujju kaže danes povsem drugačno sliko, s tem da je združena, čedalje bolj specializirana, prostorsko dokaj urejena.

Ob trgovski dejavnosti razvijate pomembno proizvodno dejavnost, s katero povezuje trgovino in proizvodnjo, kar pa je še posebej treba poudariti, da nastopate s svojimi proizvodi na zunanjem trgu, kar so izredno pomembna družbena sredstva sedanjega stabilizacijskega obdobja celotne jugoslovanske družbe.

Tudi v družbenem proizvodstvu občine predstavlja ptujška trgovina dokaj pomemben delež.

Sedanji čas uresničevanja dolgoročnega programa gospodarske stabilizacije v Jugoslaviji in Sloveniji ter v vsaki OZD zahteva od vsakega svoj delež.

Trgovina se v tem času nahaja v posebnem položaju. Od nje se zahteva, da opravlja nemoteno zlasti funkcijo oskrbe občanov, pa čeprav se dostikrat znajde v težavah. Zato je potrebno tudi v bodoče takšno povezovanje med proizvodnjo in trgovino, ki bo tudi ob ostrejših pogojih gospodarjenja zagotavljala optimalno oskrbo občanov z življenjsko potrebnimi izdelki oziroma blagom. Na koncu mi dovolite, da vsem odlikovancem in prejemnikom zlate značke Mercatorja iskreno čestitam v imenu skupščine in družbenopolitičnih organizacij občine Ptuj ter želim celotnemu kolektivu veliko uspehov!

Za tem je vročil delavcem državnih odlikovanj.

Odlikovanja so prejeli

Red zaslug za narod s srebrno zvezdo

Bele Anton, Tomanič Franc in Vaupotič Jože.

Red dela s srebrnim vencem

Bagar Elizabeta, Božič Ciril, Dobič Miroslav, Filipič Maks, Habjanič Gabriela, Hrnčič Katica, Kampuš Branko, Kosi Felicita, Lašič Franc, Lašič Vekoslav, Lazar Sonja, Mauzer Jerica, Merc Emilija, Murko Jože, Ojstršek Martin, Pernat Marta, Petek Janko, Repič Janko, Skaza Anica, Sok Olga, Skok Franc, Sprah Maksimiljan, Tomanič Stefanija, Udovič Sonja in Zuran Maks.

Medalja zaslug za narod

Ber Edvard, Danilovič Miloš, Drevenšek Maks in Planinšek Ivanka.

Medalja dela

Gavez Anica, Janžekovič Anton, Koprivnik Božena, Kozderc Terezija, Lenart Terezija, Pišek Marica, Pulko Jožica in Vidovič Franc.

Zlate značke Mercatorja

so podeljevali direktorji in predsedniki delavskih svetov TOZD in delovne skupnosti. Prejeli so jih:

Alt Marija, Emeršič Nežka, Kelenc Jože, Mislovič Franc, Podkrižnik Aleksander, Šilak Olga, Vauda Rozalija, Zajdela Martin, Zuran Maks, Bežjak Konrad, Klasinc Anton, Kokol Janez, Krivec Ivan, Zorec Alojz, Beranič Martin, Jurkovič Slavko, Planinske Ivanka, Habjanič Gabriela, Kampuš Branko in Pernat Marta.

Tudi v letošnjem letu je v naši delovni organizaciji doseglo večje število delavcev svoj delovni jubilej: 69 delavcev 10, 40 delavcev 20 in 13 delavcev 30 let delovne dobe. Ob tej priložnosti so prejeli jubilejne nagrade.

Vsem delavcem - sodelavcem, prejemnikom državnih odlikovanj, zlatih značk Mercatorja ter jubilejnih nagrad, naše iskrene čestitke!

Naši na delovni akciji

Kristina Antolič

MIP – pokroviteljica izmene v Suhi Krajini

Delovna organizacija M-Izbira Panonija je bila pokrovitelj zadnje izmene ptujske brigade »Jože Lacko«, ki je delala na zvezni mladinski delovni akciji Suha Krajina 83. V tem času smo jih obiskali predstavniki delovne organizacije kakor tudi DPO občine Ptuj.

Že ime Suha Krajina pove, da je to suh, pretežno kamnit svet. Brigada Jožeta Lacka je kljub zelo težkemu terenu dosegla zelo lepe uspehe ter na udarniški dan dosegla kar 226,9 odstotkov od načrtovanega.

V tej izmeni je sodeloval tudi naš Miran Kranjc iz tozda Veleprijade. Žal ga v času našega obiska nismo našli, ker so brigade delale kar na štirih deloviščih. Zato sem Mirana ob prihodu iz brigade povabila na kratek klepet.

O svojem brigadirskem življenju je povedal:

»Leta 1978 sem odšel prvič v brigado in sicer v Beograd, pozneje v Jesenovec in letos v Suho Krajino doma v Sloveniji. Naša brigada je bila letos zelo majhna, saj je imela najmanjše število brigadirjev, komaj 36.

Veliko različnega dela smo opravili.

V Trebnjem in Novem mestu smo kopali za vodovod; teren je bil zelo slab – samo kamenje. V Kočevju smo urejali pašnike, kjer smo dosegli tudi najboljše rezultate. Naša delovna organizacija je bila pokrovitelj te izmene, v kateri sem sodeloval.

Naš brigadir Miran Kranjc PILIČ

Športne majice, ki smo jih dobili od pokrovitelja, so bile prava paša za oči v našem brigadirskem naselju. Marsikateri brigadir si je želel našo majico.

Kako se počutim kot brigadir? Tega ne morem z nobenimi besedami opisati, to lahko samo doživim,« je zaključil naš brigadir Pilič.

Spominski posnetek ptujskih brigadirjev s predstavnikom MIP in družbenopolitičnih organizacij Občine Ptuj. Foto Kristina Antolič

Potrošniki

Kristina Antolič

Srečanje potrošnikov in delavcev MIP

Udeležba na srečanju potrošnikov in delavcev MIP zadnjo soboto v mesecu avgustu, je bila za organizatorje več kakor zadovoljiva, čeprav je nastala gneča šele v večernem mraku.

Ocenjujemo, da je bilo na srečanju preko 2500 obiskovalcev oziroma gostov, od tega okrog 650 delavcev ter preko 50 naših upokoencev.

Natakarji, čeprav ne vsi kvalificirani – saj se tudi razlika ni pokazala, so tekali od mize do mize in stregli gostom po njihovih željah kot mravljice.

Ko sem se tako sprehajala med mizami gostov, naskrivaj prisluhnila njihovemu kramljanju, je bilo izrečeno veliko pohval in želja po ponovnem organiziranju podobne prireditve. To pa je bil tudi

namen organizatorja, naj bi takšno srečanje postalo tradicionalno. Z njim bi nadoknadili nekaj organizirane modne revije in trgovske plesne.

Čeprav je vzelo organizatorju tudi veliko prostega časa, je prireditev dosegla svoj namen: mesto Ptuj, skupaj z največjo trgovsko delovno organizacijo naj bi zadovoljil s tem delovne ljudi in občane; ne samo to, našemu delavcu smo to tudi po neki naši presoji dolžni.

Kot na vsako takšno in podobno prireditev spada tudi muzika, je tudi tu ni manjkalo.

»Se sreča«, je dejal nekdo obiskovalcev dva dni po prireditvi. »Vso nedeljo sem prespal in sem danes spočit; če bi bilo to nedeljo, ne vem kako bi delal.«

Kristina Antolič

Krvodajalci na enodnevnem izletu

Delovna organizacija MIP organizira vsako leto enodnevni izlet za krvodajalce v zahvalo za njihova plemenita dejanja – darovanje krvi, s katerim pomagajo reševati človeška življenja.

V programu enodnevnega izleta na soboto, 10. septembra, je bil ogled hidroelektrarne Formin, kajti nekatere močno zanima, kakšna je nova tehnika pri pridobivanju elektrike (ob ponovni visoki podražitvi). Sledil je ogled vinske kleti Jeruzalema v Ormožu s poskušnjo jeruzalemskih vin.

Od tu se je izlet nadaljeval skozi Ljutomer, Radence, s krajšim odmorom in okrepčilom, in dalje v

Gornjo Radgono, kjer je bil prav tako manjši postanek.

V nadaljevanju poti so se v osrčju Slovenskih Goric krvodajalci okrepčali, ob zvokih prijetne glasbe zaplesali, med seboj poklepeta-li, skratka, prijetno so se zabavali.

Dezerterjev nikjer ne manjka, tako jih tudi tu ni: 15 sicer prijavljenih krvodajalcev se izleta ni udeležilo.

Tako so se zabavali krvodajalci na svojem letošnjem izletu. Foto Kristina Antolič

Tako kot so bili zadovoljni na srečanju potrošniki, tako so bili tudi delavci Mip-a. Foto: Kristina Antolič

Aforizem

Če bi vsi delali tako kot bi morali, bi nam že zdavnaj zmanjkalo dela.

Kristina Antolič

Vztrajati pri ukrepih za pospeševanje poslovanja

Edita Žiberna - DSSS

Ostanek dohodka v celotnem Nanosu 782 tisoč din

Temeljne organizacije in Delovna skupnost MERCATOR-NANOSA Postojna so kritično obravnavale rasti posameznih elementov ugotavljanja celotnega prihodka ter razporejanja dohodka in čistega dohodka v I. polletju 1983 v primerjavi s preteklim primerjalnim obdobjem ter uresničevanjem letnega plana 1983 v I. polletju letošnjega leta. Poudarile so potrebo po izvajanju ukrepov za pospeševanje in ohranjanje poslovanja, ki smo jih sprejeli že na začetku leta s planom za letošnje leto, ter o rezultatih za leto 1982 ter prvo trimesečje 1983.

Rezultati poslovanja in dela Mercator-Nanosa v Postojni v I. polletju 1983 kažejo, da se neugodni vplivi na poslovanje v trgovini nadaljujejo. Ti vplivi so zamrzne marže; padanje fizičnega obsega prodaje zaradi padanja kupne moči in nenehnega pomanjkanja več vrst blaga na tržišču; visoke obrestne mere in pomanjkanja lastnih virov za pokrivanje osnovnih in obratnih sredstev; vse večje težnje po plačevanju trgovskega blaga vnaprej in za združevanje sredstev s proizvajalci.

Ukrepe za izboljšanje produktivnosti ter bolj gospodarno in rentabilnejše poslovanje v letu 1983 smo sprejeli že s planom za leto, dopolnili pa ob obravnavi doseženih rezultatov poslovanja DO in TOZD v njenem sestavu za preteklo leto ter trimesečje letošnjega leta.

Ob analiziranju doseženih rezultatov poslovanja v prvem polletju letošnjega leta smo ugotovili, da se tudi v tem obdobju v glavnem držali zastavljenih usmeritev, kar se odraža pri rasti materialnih stroškov, osebnih dohodkov, zmanjšanju koeficienta obračanja zalog trgovskega blaga.

Materialni stroški so v trgovinskih tozdih naraščali za 45 % počasneje od rasti celotnega prihodka, prav tako tudi osebni dohodki od rasti dohodka (45 % počasnejša rast), število zaposlenih po urah se zmanjšalo za več ko 4 %, oziroma za skoraj 70 zaposlenih. Zaloge trgovskega blaga so naraščale počasneje od rasti prodaje, tako da je obračanje izboljšalo za 9 %. Kljub upoštevanju zvišanja cen v trgovini na debelo in drobno ter pri proizvodnji se je zaradi zmanjšanega števila zaposlenih povečala zbirna storilnost (dohodek na zaposlenega) za 3,6 %, donosnost poslovanja pa se je zaradi počasnejše rasti povprečno uporabljenih povprečnih sredstev od rasti dohodka zmanjšala za 3,8 %.

Vse to pa pomeni zelo malo v primerjavi z zvišanjem cene kapitala. Obrestna mera je še enkrat nižja kot v preteklem primerjalnem obdobju, kar pomeni, ob pomanjkanju lastnih virov za pokrivanje osnovnih in obratnih sredstev, v DO Nanos povečanje obrestne mere za 112 % oziroma skoraj za 50 milijonov dinarjev.

Prodaja trgovskega blaga in rasti v ceni

Fakturirana prodaja trgovskega blaga na debelo in drobno se je v I. polletju letošnjega leta v primerjavi s preteklim primerjalnim obdobjem povečala za 7 %. Nekoliko hitreje je naraščala prodaja na drobno, katere delež je v skupni fakturirani realizaciji povečal od 44,7 % v I. polletju leta 1982 na 45,6 % v I. polletju letošnjega leta. Delež grosistične prodaje se je zmanjšal s 54,2 %, na 4 %. Prav tako se je zmanjšal delež storitev.

Ob upoštevanju zvišanja cen v trgovini na debelo in drobno v I. polletju letos (povprečje za NANOSA znaša okrog 33 %) v primerjavi z enakim obdobjem lani ugotovljamo, da fizični obseg prodaje

tako v trgovini na debelo kot na drobno pada. Letni plan fakturirane realizacije smo dosegli 46,8%. Neto RVC je naraščala nekoliko počasneje kot prodaja (indeks 119,7), ker se je povprečni odstotek neto RVC v letošnjem I. polletju v primerjavi z lanskim nekoliko zmanjšal (14,02 % lansko I. polletje in 13,82 % letošnje I. polletje).

Zaloge in količnik obračanja

Povprečne zaloge trgovskega blaga so se v I. polletju 1983 v primerjavi s preteklim primerjalnim obdobjem povečale za 10,8%. Naraščale so počasneje od prodaje trgovskega blaga; glede na to smo dosegli nekoliko boljši količnik obračanja zalog. Tako so se zaloge v I. polletju preteklega leta obrnile 3,44-krat, v letošnjem pa 3,75-krat.

Celotni prihodek in porabljen sredstva

Celotni prihodek se je v I. polletju 1983 v primerjavi z lanskim I. polletjem zvišal za 28,9%; porabljen sredstva so naraščala nekoliko počasneje in so se povišala za 28,6%. Materialni stroški, če upoštevamo samo tozde trgovinske dejavnosti, so naraščali 45% počasneje od rasti celotnega prihodka. Seveda moramo ob tem upoštevati, da ob periodičnih obračunih ne zajamemo še vseh nastalih stroškov in da se ti znatno povečajo ob koncu leta. Tako doseženi celotni prihodek kot porabljen sredstva dosegajo okoli 50% zastavljenega letnega plana.

Dohodek

Dohodek M-NANOSA je v I. polletju letošnjega leta znašal 380.354.379 dinarjev ter presega lanskeletni polletni dohodek za 31,5%. Letni plan smo s tem dosegli 47,4 %.

M-NANOS je v I. polletju 1983 namenil za pokrivanje vseh obveznosti iz dohodka 41,3% dohodka, preostali delež 56,7% pa je prikazan kot doseženi čisti dohodek. V I. polletju 1983 se je delež vseh obveznosti iz dohodka povečal na 53%, kar pomeni, da čisti dohodek predstavlja manj kot polovico doseženega dohodka. Najmočnejše so se povečale obresti za posojila, in sicer za 147,5% oziroma za 65 milijonov dinarjev zaradi povečanja obrestne mere z 12 oziroma 16% v lanskem I. polletju na 30% v letošnjem I. polletju in povečanja obsega kratkoročnih premostitvenih posojil za pokrivanje obratnih sredstev.

Osebni dohodki

Osebni dohodki so v I. polletju 1983 naraščali za 45% počasneje od rasti dohodka. V primerjavi z lanskim primerjalnim obdobjem so se zvišali za 17,3%.

Ko smo po polletnih rezultatih poslovanja ugotovljali izvajanje določil Dogovora o uresničevanju družbene usmeritve razporejanja dohodka v letu 1983 ter že upoštevali spremembe in dopolnitve, objavljene v Ur. listu SRS 25/83, smo ugotovili, da bi 35% počasnejša rast sredstev za OD od rasti dohodka omogočila njihovo zvišanje za 20,5%. Ker je to le globalna usmeritev dovoljene rasti sredstev

za OD, smo upoštevali tudi dovoljeno zvišanje sredstev za OD, izhajajoč iz boljše storilnosti, gospodarnosti in donosnosti poslovanja. Pri dohodku na zaposlenega (storilnost) smo izločili vpliv zvišanja cen in izračunali stvarno zvišanje dohodka na zaposlenega, ki je v I. polletju znašalo 3,6%. Gospodarnost poslovanja se je izboljšala za 0,2%. Gospodarnost poslovanja se je izboljšala za 0,2%, donosnost pa za 3,84%, ker je v I. polletju 1983 naraščal dohodek

18% hitreje od rasti povprečno uporabljenih poslovnih sredstev. Gospodarski kazalci sredstev za OD v prvih šestih mesecih letos v primerjavi s preteklim primerjalnim obdobjem omogočajo zvišanje za 18,8%. Dovoljeni rasti na podlagi uspešnosti poslovanja prštejemo še 30% od dosežene stopnje rasti dohodka (kar je 9,5%); tako dobimo dovoljeno zvišanje sredstev za OD v I. polletju 1983,

Nadaljevanje na 9. strani

Vesela družba na Nanosu. Foto: Paternost

Vendar se le premika

Slobodan Milinković

Začetek nikoli ni lahak!

Prvega sematskega sestanka mladine v DS SS MERCATOR-NANOSA, na katerem naj bi se razgovorili o perečih problemih ter nekaterih osnovnih pojmi, na katerih sloni naša družba, se žal niso udeležili vsi člani. Lahko jim je resnično žal, ker je razgovor potekal v presenetljivo živahni izmenjavi mnenj in včasih celo polemičnem tonu.

To je bil tudi osnovni namen sestanka - v kar najbolj sproščeni obliki izmenjati mnenja, razkriti mladim probleme, ki v tem trenutku tarejo našo družbo, pojasniti nekatere osnovne idejnopolične pojme, katere so mladi sami izluščili v svojem programu idejnopoličnega izobraževanja kot nejasne, ter jim hkrati pomagati pri konkretizaciji poti in načinov za opravljanje nalog, za katere so bili v programu dela OO ZSMS zadolženi.

Živahen pogovor je potekal zlasti v zvezi s sedanjim gospodarskim trenutkom in ob vzorokih za krizo, ki jo pri nas doživljamo, o nezadostni aktivnosti mladih in

vzrokih, katere morajo iskati predvsem v lastnih vrstah, pa tudi v nezadostni in neustrezni pomoči, ki jim je bila nudena s strani DPO. Razpravljali so tudi o neravno najboljših medsebojnih odnosih, o neurejenem sistemu izobraževanja ter o neustrezni organiziranosti dela, ki mladim ne omogoča prihodnosti in napredovanja na delovnem mestu itd. Kritično so obravnavali tudi nezadostno aktivnost ostalih dveh OO ZSMS v tozdu IZBIRA in tozdu GROSIST ter sklenili, da mladino iz teh dveh pritegnejo v skupno delo na vseh področjih delovanja, ki so jih opredelili v programu dela OO ZSMS - zlasti pa na takih in podobnih skupnih tematskih sestankih.

Eppur si muove in vendar se giblje je rekel baje znanstvenik Galilei pred inkvizicijo, ko so ga hoteli prisiliti, da se odpove nauku, da se zemlja suče okrog sonca. Stara resnica se še enkrat izkaže: mladim je treba pomagati! Sa-

moratništvo je nezaželeno celo pri neobveznem in ljubiteljskem delu. Mladi potrebujejo nekoga, ki se bo AKTIVNO IN PREDVSEM KONKRETNO ukvarjal z njimi, jim pomagal in zlasti z osebnim zgledom nenehno nakazoval poti in načine konkretnega delovanja.

OO ZKJ v DS SS MERCATOR-NANOS in tozdih GROSIST in IZBIRA so svojo avantgardno vlogo pravilno dojele in je konkretno delo komunistov z mladimi, kot ena od nujnih aktivnosti v sedanjem trenutku naše družbe, steklo na splošno zadovoljstvo vseh. Komunisti so svojo nalogo dojele - mladina tudi! Od skupnega napora pa bo odvisen uspeh.

Po jutru se dan pozna, pravi stari ljudski pregovor. Sodeč po prvih rezultatih - resno delo, ki so si ga zastavili mladinci in komunisti MERCATOR-NANOSA z aktivno podporo vseh struktur DO, bo dalo tudi resne in pozitivne rezultate.

Mladina v MERCATOR-NANOSU je zelo zadovoljna z začetkom. Pogreša pa se sodelovanja tako mladih iz lastnih vrst kot tudi nekaterih DPO in strokovnih služb.

Njihovega klica na pomoč ne bi smeli preslišati.

Nanosove vesti

Razgovori med mladinci Nanosa

Slobodan Milinković

V sedanjem družbenem trenutku neopredeljenosti ni

In ne samo v sedanjem trenutku. Na splošno – neopredeljenosti in absolutne svobode ni in ne more biti! Ne na zahodu, v svetu, ki ga imenujemo kapitalistični – ne na vzhodu, ki ga imenujemo državno socialistični – ne pri nas, ki gradimo samoupravni socializem. Na vprašanje, kaj je potem s svobodo, če je že povsod jasna opredeljenost, in ali ta vnaprejšnja opredeljenost ne omejuje človeških svoboščin, mu veže roke in je potem v bistvu zaslužjen ne pa svoboden, bomo poskusili odgovoriti na enak način, kot smo se o tej zadevi menili na razgovoru o osnovnih idejnopolitičnih pojmi, na katerih sloni naša in druge družbe v svetu, ki ga je organizirala naša mladina v sklopu programa idejno političnega izobraževanja.

Svoboda je carstvo nuje, je rekel Lenin. Kaj to pomeni? Biološko in drugače? Biološko je človek zelo, zelo omejeno bitje. Nihče nas namreč ne vpraša, ali se in kdaj želimo roditi, umreti. Kot živi organizem lahko obstanemo le v zelo ozkem temperaturnem območju nekaj stopinj celzija (36,5 – 41,5), normalno stanje organizma je še ožje (36,5–37° C). 90% materije na Zemlji je človeku prepovedane, ker je neposredno škodljiva in ga lahko uniči. Od ostalih 10% 9,9% materije so neužitne snovi, ki nam nič ne koristijo. O omejenosti človeških čutil lahko rečemo le to, da nam služijo v zelo, zelo ozkem področju naravne uporabe. S pomočjo pripomočkov (strojev itd.) smo ljudje čutilom precej pomagali, vendar pa to nič ne menja na njihovi izvorni kvaliteti in omejenosti. Kako pa je s tistim drugim delom človeškega življenja? Družbenim, ekonomskim, političnim? Ali tukaj zadeva, izgleda drugače? Pa pogledjmo! Če smo že na začetku omenili tri osnovne družbeno-ekonomske sisteme, bi bilo prav, da se jih držimo tudi dalje.

V sodobnem kapitalističnem svetu (izberimo npr. ZDA) ravno zdaj na vsa usta govorijo o človeških svoboščinah – o nekakšnem idealu svobode, ki naj bi bil edino pri njih – pri vseh drugih sistemih ga pa ni! Ali je temu res tako? Pogledjmo brez naočnikov, za kaj v resnici gre. V ustavi ZDA je vse polno lepih besed o demokraciji in svobodi. O bistvu kapitalistične družbe govori le en zelo jase in čudovito precizen odstavek, ki pravi: osnovna dolžnost družbe je VAROVANJE INTERESOV PRIVATNE LASTNINE. Ta stavek ne dopušča nobenega dvoma. Vse drugo so pretežno okraski. Bistvo je jasno povedano in je naslednje: SVOBODA – JA, VENDAR VSE DO TAKRAT, DOKLER NE ZAČNE OGROŽATI INTERESOV PRIVATNE LASTNINE! Ni se potrebno preveč ozirati – na vsakem koraku so vidne tragične posledice zaščite teh interesov.

Na drugi strani – na vzhodu, v deželah t.i. REALNEGA SOCIALIZMA, pravih interesov niti ne skrivajo. Socializem – da, vendar tak, kot ga kreira DRŽAVA oziroma interesi državne lastnine (oziroma interesi delavskega razreda, ki ga predstavlja državni in partijski aparat). Tudi tukaj se ni potrebno preveč ozirati za dokazi in posledicami zaščite DRŽAVNIH INTERESOV.

Kaj pa mi? Ali smo mi potem družba, ki nima omejitev? Pogledjmo našo Ustavo, kaj pravi? Pri nas je jasno povedano, da je osnova naše družbe SAMOUPRAVNO ZDRUŽENO DELO s sredstvi za proizvodnjo in DRUŽBENI LASTNI. Torej sta bistvena dva osnovna pojma: DELAVEC V SAMOUPRAVNO ZDRUŽENEM DELU in DRUŽBENA LASTNINA. Končni cilj pa je, da ta delavec odloča o vseh pogojih in rezultatih svojega dela ter o celotnem delu družbe. To je torej naša osnovna

OMEJITEV, ki je hkrati osnova naše samoupravne socialistične MORALE! V naši družbi potemtako ne bomo moralnosti delovnega človeka in državljana ocenjevali po tem ali je bel ali črn, ali je Slovenec, Srb, Hrvat, Bosanec... ali je katolik, pravoslavni, musliman...

In čeprav dokaj karikirano, uporabili bomo naslednjo prisposodbo tako »po domače« povedano: tudi, če se nekemu zljubi sredi belega dneva skakati nag po cesti...! Čeprav ni lepo videti, ta oseba pa najbrž ni pri zdravi pameti, ne bomo tega izpostavljali kot osnovni element pri ocenjevanju moralnosti. Konkretni prispevek k napredku procesa, v katerem delovni človek prevzema odločanje o svojem delu in rezultatih tega dela ter o upravljanju z družbo, pove o tem, koliko je kdo MORALEN oziroma to je osnovni element naše morale!

Menimo, da je najboljša, če tisto absolutno svobodo, ki jo propagirajo na zahodu in ki je, kot smo videli, popolnoma nemogoča, in tisto svobodo, ki je omejena z ne-

katerimi posplošenimi in zamegljenimi višjimi družbenimi interesi, ki jih predstavlja zbirokratizirani državni aparat v deželah t.i. realnega socializma, »krstimo« s praviim imenom. Pri tem nam bo pomagalo nekoliko znamenitih osebnosti preteklega in našega časa. Zdravnik, filozof in marksist Dr. Erich From je v samo štirih enostavnih besedah pojasnil celotni problem svobode: »SVOBODA OD« ter »SVOBODA ZA«!

»SVOBODA OD« programirajo tisti, ki se želijo otresti kakršne koli odgovornosti in bi radi, da živijo OSVOBOJENI od vseh skrbi, dela, naporov, da jim življenje »pade kot pečena kura z neba«. To je filozofija bežanja od dejanskih razmer in pravih življenjskih vrednot.

»SVOBODA ZA« je nekaj povsem drugega. To je svobodna možnost za delovanje, ustvarjanje vedno novega – svoboda za rušenje starega in preživelega, za rušenje, ki je vedno v funkciji novega in bolj kvalitetnega. To je svoboda, ki je omejena le na »spodnjem koncu«. Ta omejenost »odspodaj« pomeni, da ZA NAZAJ, ZA NA SLABŠE svobode ni – ZA NAPREJ, ZA NA BOLJŠE pa je praktično neomejena! Človek v tem primeru omejuje lahko le lastne zmožnosti.

Ko so nekoč Karla Marxa vprašali, kaj je smisel človeškega življenja, je zelo kratko in jasno odgovoril, da je to BORBA ZA NAPREDEK! Kmalu potem pa je še bolj jasno dodal, da so do sedaj filozofi svet le POJASNJEVALI GRE PA ZA TO, DA GA SPREMENIMO.

In na koncu naj omenimo še znane besede tovariša TITA: Nič ni na svetu tako naprednega in tako dobrega, da tega ne bi mogli

nadomestiti s še boljšim in naprednejšim.

V naši družbi smo se opredelili: SVOBODA ZA! To pa pomeni le eno: Prenehajmo s pasivnim razgledovanjem »izložb v trgovinah«. »pljunimo vendarle enkrat v dlan« in povsod tam, kjer lahko, pomagajmo tej naši družbi iz krize, v kateri se nahaja. To pa je hkrati edino pravilna in poštena uporaba tiste SVOBODE ZA!

Ko smo torej sklenili, da neopredeljenosti v svetu ni ter da ne moremo zahtevati absolutne svobode, hkrati pa dognali, da so ene od osnovnih omejitev različne vrste LASTNINE (zasebna, državna, družbena) – je popolnoma razumljivo, če se vprašamo, KAJ PA JE V BISTVU TISTA LASTNINA –

OMEJITEV? O tem pa prihodnjim ugotavljamo, da je največ nesnosti ravno na področju fundamentalnih pojmov, kot so OPREDELJENOST, SVOBODA, LASTNINA, NASPROTJE, MESEČNA PRODUKCIJSKIMI SILAMI IN PROIZVODNIMI ODNOSI, VLOGA DRŽAVE TER PRIMARNA IN SUBSIDIARNA DRŽAVNA PRISILA. Začeli smo s pojmom opredeljenosti in svobode, ker je očitno, da se s tema dvema pojma tudi največ manipulira in se po naši oceni baza za nadaljnja zmišljanja in razjasnjevanja ostalih kategorij. Opravičujem se, zamudo, vendar so krivi objekti ni razlogi.

Lep pozdrav!

Mercatorjevi delavci na dopustu

Paternost Sergej

Počitniški dom Savudrija

Ob zaključku letošnje počitniške sezone smo odločili, da obiščemo Nanosov počitniški dom v Savudriji. Dom leži v središču vasi. Stavbo, ki je dvonadstropna, je odkupila delovna organizacija M-NANOS v letu 1964. V kletnih prostorih je kuhinja jedilnico, v prvem nadstropju pa šest sob z 20 ležišči.

Že ob nakupu doma je bilo vložnih v vzdrževanje veliko sredstev, vendar se nikdar nismo lotili bolj temeljite preureditve ali povečanja zmogljivosti doma. Vzrok temu je trgovina v pritličju, ki jo uporablja Buje export, in stanovanje v drugem nadstropju, s katerim razpolaga zasebnica. V sedanjem času pa primanjkuje finančnih sredstev.

Omeniti je treba še, da se v neposredni bližini doma nahaja še en objekt, ki je dobil ime »Stala bar«. To je stanovanjska hiša z gospodarskim poslopjem; odkupljena je bila z namenom, da bi v tej stavbi uredili nadomestne prostore za trgovino in stanovanje za

stranko v domu. Zamisel se ni uresničila iz različnih objektivnih in subjektivnih vzrokov. Začasno so bili prostori »Stala bara« urejeni kot turistične sobe, vendar brez vode in s skupnim straniščem.

Za oba objekta ugotavljamo, da ne ustrežata za sodobno letovanje. Menimo, da bi pristojni morali ukrepati predvsem zaradi povečanja zmogljivosti doma in posodobitve prostorov.

Ob obisku v počitniškem domu v Savudriji smo se pogovarjali s nekaterimi gosti.

Jože Gulja, upokojeni poslovodja mesnice tozda TMI Postojna. Letos je že petič gost doma. Dva

Nadaljevanje na 9. strani

Priložnost za ugotavljanje dosežene stopnje organiziranosti rekreativne dejavnosti v Mercator-Nanosu

Slobodan Milinković

Delavske športne igre v občini Postojna

Občinski svet ZSS Postojna je kot vsako leto ob tem času razpisal delavske športne igre v občini Postojna. Tekmovanje vodi posebna komisija pri Občinskem svetu ZSS. Za tehnično izvedbo so zadolžena posamezna športna društva v občini, da bi se izognili nevšečnostim, kot so nestrokovnost priprav, slabo sojenje (sodili so sodniki amaterji) ter včasih tudi nered in nedisciplin.

Mercator-Nanos ima ob tem lepo priložnost za preverjanje organiziranosti in tekmovalne pripravljenosti svojih skupin rekreativcev. Tekmovanja po posameznih panogah se namreč začnejo v oktobru in se nadaljujejo vse do maja meseca naslednjega leta, kar je izredna priložnost za nenehno dejavnost. Delavci bodo tekmovali v naslednjih panogah: rokomet, kros, nogomet, odbojka, streljanje, namizni tenis, kegljanje, smučanje, šah, košarka in balinanje. Večino teh panog vključuje tudi pravilnik športnih iger SOZD Mercator zaradi česar bi kazalo delavske športne igre v občini Postojna uporabiti za načrtne priprave na MERCATORIADO 84 v Postojni. Ali in koliko bomo uspeli v teh prizadevanjih, je odvisno

predvsem od odločitve direktorjev tozdov, ki morajo dati zeleno luč za oblikovanje nujno potrebne sklada, iz katerega naj bi zagotovili najnujnejša oblačila, obutev, pripomočke ter najnujnejše pogoje za vadbo v Mercator-Nanosu. Predlog je že posredovan kolegiju direktorjev tozdov. Od njih zdaj zavisi, kaj bomo mogli narediti.

Del rekreativcev Mercator-Nanosa se že loteva malodušje ter izgublja zaupanje, da se bodo uredile razmere za rekreativno dejavnost. Ali bomo uspeli to organizirati vsaj približno tako, kot jo že več let organizirajo drugi v sozdu?

Rekreativci se sprašujejo ali SMO MI IZ MERCATOR-NANOSA SLABŠI KOT DRUGI IZ SOZDA?

BREZNIK DRAGO iz centra AOP SOZD MERCATOR Ljubljana zadnji dan počitniškega doma Savudrija, v družbi s KAVO GINOM občanom Savudrije sicer »stalnim gostom« našega doma. Vse foto: Paternost

HROVATIN LUDVIK upokojeni poslovodja PE DOM Koper TOZD INDUS večletni gost počitniškega doma v Savudriji.

Depandansa počitniškega doma v Savudriji takoimenovana »ŠTALA BAR«

GULJA JOZE upokojeni poslovodja mesnice št. 1 v Postojni vsakoletni gost počitniškega doma.

Počitniški dom Savudrija

Nadaljevanje z 8. strani

krat je bil v »depandansi Štala bar«, dvakrat v domu, enkrat pa v počitniških hišicah v taboru. Vsakokrat se je dobro počutil, saj je zaradi tega večkrat gost doma. Letos je prišel še z večjim zadovoljstvom, ker je slišal od drugih gostov, da je dom bolj organiziran predvsem glede prehrane, čistoče in reda.

Ludvik Hrovatin, upokojeni poslovodja PE DOM KOPER tozda Indus Koper:

Kot Koprčan prihaja v počitniški dom v Savudrijo že vrsto let z manjšimi presledki, to predvsem zato, ker je tu morje čistejše od koprškega in je boljše podnebje. Eden izmed vzrokov je tudi ta, da ima v domu priložnost srečati svoje nekdanje sodelavce, da se z njimi pogovori o starih dobrih časih. Z uslugami v domu je zadovoljen, meni pa, da bi bilo treba posodobiti prostore doma.

Drago Breznik, zaposlen v centru AOP v sozdu Mercator v Ljubljani: v domu letuje letos prvič in je zelo zadovoljen z osebjem doma, predvsem s kuhinjo. Osebjem doma mu je vedno ustreglo, pred-

vsem glede na malega otroka. Ima pa veliko pripomb na samo zgradbo in opremo. Na primer, v sobi ni bilo mreže proti komarjem, pa tudi sicer oprema v sobah in sam videz sob ni v redu. Skratka nezadovoljen je z objektom.

Gino Kavov je občan Savudrije, ki ne letuje v domu, ampak večkrat pride na obisk v dom, kjer ima veliko znancev. Je profesionalni podvodni ribič. Meni, da je dom Nanosa v primerjavi z ostalimi počitniškimi domovi v Savudriji najslabše urejen. Letos mora posebej pohvaliti postrežbo in čistočo. Po njegovem mnenju bi morali bolje urediti prostore v »Štala baru«.

Na koncu tega sestavka moramo poudariti, da ne kaže omalovaževati mnenja gostov, čeprav jih je včasih treba vzeti z rezervo. Dejstvo je, da od nakupa stavbe v letu 1964 do danes nismo storili tistega, kar bi morali, predvsem glede zunanega in notranjega videza doma.

Menimo, da bi sindikat moral sprožiti akcijo vseh, da bi združili sredstva za ureditev počitniškega doma na podlagi plana dela in idejnega načrta.

Če bi hoteli...

Slobodan Milinković

Ali je že komu padlo na misel, poročiti matematiko s kamionom?!

Na vprašanje, kaj dobimo, ko njo (matematiko) poročimo z njim (kamionom) – so nam tovariši iz beograjskega CENTROPROMA odgovorili, da je zadeva izvedljiva, čeprav se navadnemu človeku precej čudno sliši. In ne samo to: otroci, ki se potem prikažejo na svet, so zelo zanimivi, zlasti pa KORISTNI, ter s koristnostjo opravičijo ta, priznamo, dokaj čudni zakon.

Za kaj gre? Že dolgo našo trgovino (tujo ne, ker ima ta problem že lep čas rešen) tarejo problemi neracionalnosti transporta. V zadnjem času smo pričali prizadevanjem nekaterih velikih sistemov s področja trgovine, da bi našli rešitev tega problema. V sklopu prizadevanj za stabilizacijo na področju racionalizacije poslovanja in povečanja produktivnosti dela so začeli uvajati nekatere od znanstvenih dognanj s področja izboljšanja

prevoza. Prvi poskusi so dali nepričakovano dobre rezultate: povprečna produktivnost dela se je povečala za cca 16 %, prihranek na sredstvih pa celo za 20 %! Kako so to dosegli? Matematiko so vgradili v kolesa kamionov in je poskrbela, da se kolesa ne obračajo zastonj ter do cilja pridejo po najkrajši poti.

Gre za uporabo sodobnih metod optimiranja transportnih poti s pomočjo linearnega programira-

nja – to pa je po domače povedano, posebno področje matematike, ki je specializirano za opravljanje velikanskega števila hitrih primerjanj med velikim številom možnosti ter izbiranje nekaj najboljših variant, upoštevajoč vnaprej določene zahteve oziroma omejitve. Izračune opravijo na računalniku, ki izračuna najoptimalnejšo pot, količino ter vrsto blaga, hkrati pa izbere tudi optimalno vozilo v odvisnosti od izbrane poti in naročil. Kolegi iz Centroproma so povedali, da se jim je investicija izplačala prej kot v enem letu (cca 8 mesecev)!

Veliki sistemi v trgovini torej hočejo in znajo izkoristiti možnosti za povečanje produktivnosti dela in s tem tudi povečanje dohodka.

Kako pa je z nami?

Franček iz Kopra javlja

DDI

Naj takoj pojasnim kratico. Je čisto nedolžna kratica za dinarje deviznega izvora. Pa kljub temu toliko razburjanja! Imamo še to ugodnost, da lahko kupimo nekatere stvari tudi z dinarji: kaj pa naj poreče ameriški potrošnik, ki mora vsako stvar plačati v dolarjih, ali Nemeč, ki plačuje celo kruh in mleko v markah! Pri nas pa toliko govorjenja in razburjanja.

Zadovoljni moramo biti, da imamo možnost različnega načina plačila. Kako bi nas pogledali v Ameriki, če bi prišli v samopostrežbo po kg kave in bi hoteli plačati z dinarji? Pri nas pa z lahkoto kupiš tudi 5 kg kave (podatek je iz zadnjih 14 dni) in plačaš z dinarji. Ali pa hladilno skrinjo?

Ker nimam na razpolago helikopterja, sem skočil kar z mojo Škodo do trgovine. »Dan – dan« vljuden pozdrav. Poslovalnice ne izdam, kje se mi je to zgodilo – mislim na vljudni pozdrav. Presenečen sem bil, pa sem pozabil pogledati naslov poslovalnice, vem pa, da ima emblem veliki M.

»Želel bi hladilno skrinjo, 240-litrsko; pa če bi lahko tudi barvo izbral, ker imam vijoličaste ploščice.«

»No, glede barve bi bilo bolj težko, ampak bela, mislim, vam bo kar ustrezala.« mi odgovori prijaz-

no prodajalec. Vzame iz predala neke dokument: »Vaše ime, prosim, in naslov.«

»Dragi tovariš,« mu takoj odgovorim, »prvič, moje ime – moja skrivnost, drugič, sem sem prišel inkognito. Plačam, naložim, odpeljem! Bolj čistega posla si trgovina ne more želeti!«

Takrat pa prodajalec kot raketa zrak-kupec: »To vse mi je potrebno za izpolnitev bančnega predračuna, kar potrebujete pri plačilu po sistemu DDI.«

»Ja, hudiča, kaj pa je spet to? Poznam IBM sistem, poznam VI-DEO sistem, ampak DDI, to je pa nekaj novega.«

»Figo, je to nekaj novega; to je tisti tajinstveni Dinarji Deviznega Izvora. Če hočeš skrinjo, pa še kup drugih stvari, ti odpre vrata samo DDI sistem.«

»Samo, kako naj to dosežem, če pa nimam DDI? Poizkušal sem tudi to. Kar na svojo roko sem odprl menjalnico na cesti: »Bitte haben si DM zum umtanschen in dinari-sehr dobra valuta, dinarji.«

Dve marki sem dobil, pa ne zamenjal, kar tako. Vsak je hotel neke procete, popust, oziroma dosti več, kot je po tečaju. Razen tega pa se je vsak pohvalil, da ima Jugoslavisch Dinarbone z 10% popust. Spet sem bil na kahli.

Zdaj pa samo še sanjam, kako do DDI, ker skrinjo nujno potrebujem. Od te kolobocije mi je namreč tako vroče, da se moram hladiti. Pa ne mislite, da me bo to spravilo v slabo voljo. Tudi moj čas bo prišel, nekoč! Če prej ne, na koncu stabilizacije. Sem še v najlepših letih, 62, ni hudič, da ne bom tega dočkal. Imam voljo, da bi živel še do 92 let starosti. Takrat bo isti DDI sistem, le da bo pomenilo Dinarji Dinarskega Izvora.

Pozdravlja vas DDI-Franček
(Devizno Dinarsko Izbrpan
Franček)

Nanosove vesti, priloga časopisa Mercator, glasila delavcev in kmetov SOZD Mercator
Ureja uredniški odbor
Odgovorni urednik priloge
Sergej Paternost (telefon: (067) 21-441)

Vztrajati pri ukrepih za pospeševanje poslovanja

Edita Žiberna – DSSS

Ostaneček dohodka v celotnem Nanosu 782 tisoč din

Nadaljevanje z 7. strani

to je 28,3%. Ker je višja od globalne, upoštevamo globalno. Na tak način izračunana dovoljena masa za izplačilo OD znaša v prvih šestih mesecih letošnjega leta 175 milijonov dinarjev in je za 4 milijo-

ne višja od dejansko izplačane.

V I. polletju 1983 smo se na ravni DO držali določil Dogovora o uresničevanju družbene usmeritve razporejanja dohodka. Upoštevati pa moramo, da so trije tozdi NANOSA poslovali z izgubo v višini 2.203,973, oziroma da za ta

znesek niso pokrivalo osebnih dohodkov.

Povprečni nominalni čisti OD na zaposlenega je v DO v I. polletju 1983 znašal 12.889 din, kar je za 19,5 % več kot v enakem obdobju lani.

Ob upoštevanju zvišanja živ-

ljenjskih stroškov ugotavljamo, da so se dejanski OD na zaposlenega znižali v letu dni za 10 %.

Ostaneček čistega dohodka

Ob upoštevanju pozitivnih in negativnih ostankov dohodka posameznih tozdov znaša ostaneček dohodka DO NANOS kot celote v I. polletju 1983 782,307 din.

Kazalci uspešnosti poslovanja

Storilnost – gledana skozi prodajo na zaposlenega se je v I. polletju 1983 v primerjavi s preteklim primerjalnim obdobjem povečala za 33,8 %, dohodek na zaposlenega pa za 37,8 %. Ob upoštevanju rasti cen ugotavljamo, da se je prodaja na zaposlenega v I. polletju 1983 v primerjavi s I. polletjem 1982 povečala za 0,5 %, dohodek na zaposlenega pa za 3,6%. Gospodarnost poslovanja – ozi-

roma celotni prihodek na 100 din porabljenih sredstev – se v letošnjem I. polletju v primerjavi z lanskim ni bistveno spremenil (indeks 100,2). Ugotavljamo, da so materialni stroški naraščali v tem obdobju nekoliko hitreje od rasti celotnega prihodka (za DO kot celoto), nabavna vrednost prodanega trgovskega blaga počasneje, prav tako pa tudi amortizacija.

Donosnost – v I. polletju 1982 smo dosegli 11,83 din dohodka na 100 din povprečno uporabljenih poslovnih sredstev, v I. polletju 1983 pa 128,28 din, kar je za 3,8% več. Dohodek je namreč v tem obdobju naraščal, kot smo že omenili, 18% hitreje od rasti povprečno vezanih poslovnih sredstev. Vendar pa je dosežena donosnost poslovanja še vedno nižja od planirane.

Po kmetijsko-živilskem sejmu

Mile Bitenc

Srebro iz Pomurja

Kot narekuje tradicija, je v Gornji Radgoni vsako leto v drugi polovici avgusta kmetijsko-živilski sejem; letošnji je bil že enainvajseti po vrsti, odprl pa je vrata številnim razstavljalcem iz vse države, pa tudi iz tujine. Čeprav v tem trenutku gospodarsko stanje pri nas, pa tudi v svetu ni rožnato, je na tej sejmski prireditvi sodelovalo okoli 800 razstavljalcev, od tega kar 80 iz trinajstih drugih držav, seveda tudi iz sosednjih Madžarske, Avstrije in Italije.

Iz zdravih korenin raste močno drevo – je v svojem nagovoru ob slovesni otvoritvi dejal Marko Bulc, predsednik Gospodarske zbornice Slovenije, in dodal, da se tega domača agroživilska industrija in proizvajalci kmetijske mehanizacije močno zavedajo. Predvsem kmetijstvo si je zadalo zahtevne naloge, tako v proizvodnji kot v izvozu.

Samo razstavo v Gornji Radgoni je spremljala vrsta drugih prireditev – od razstave najboljših plemenskih živali, do posvetovanj, predavanj, degustacij in demonstracij.

Poglejmo, kako smo se v razstavo vključili mi: k sodelovanju smo povabili vse naše organizacije, ki lahko iz tega ali onega razloga najdejo mesto na njej. Imena so v glavnem ista kot prejšnja leta, prvič pa je na tem sejmu razstavljal (seveda v našem sestavu) Mercator-Eta in predstavila pisano paletu vložnih vrtnin, konzerviranega sadja in pripravljene hrane. Slovenija Sadje (MMT) ima za takšne razstave pripravljene vzorce sadnih sokov, pulp in drugih polproizvodov, vložene jurčke in lisičke, razna semena in sušeno ze-

lenjavo ter gobe. Emba je želela poudariti proizvodnjo Benka, Agrokombinat pa je predstavil paletu svojih vin in za razstavo v sadovnjaku obral prve hruše viljamovke. Verjetno pa so k ogledu najbolj vabile mesnine. TMI iz Ljubljane je z razstavo res dobrega domačega želodca privabila največ pogledov, mimoidoči pa so ob pogledu na postojnske TMI mortadele, pršute in druge izdelke večkrat povprašali, kje je lani končala mortadela velikanka. Med našimi razstavljalci se je prvič pojavil tudi ormoški Ograd, seveda z opeko, ki je razstavo prijetno popestrila, marsikdo izmed obiskovalcev pa je želel informacije in prospekt.

Že pred sejmom v Gornji Radgoni so ustrezne komisije poskušale in ocenile 120 vzorcev mesa in mesnih izdelkov in podelile 20 zlatih, 24 srebrnih in 15 bronastih kolajn. Nekaj od tega smo dobili tudi mi. Poglejmo, kaj: Ljubljanska Tovarna mesnih izdelkov je na ocenjevanje poslala tri izdelke.

Enega so izločili iz ocenjevanja (člani komisije, namreč!), domači želodec za kakovost. Srebro je šlo

tudi v Postojno, v Nanosovo TMI, in sicer za mortadelo Mercator in za pravo kraško panceto. Postojnčani so prejeli še 4 bronaste medalje za druge izdelke.

Navada na radgonskih sejmih je tudi, da se dan za dnem vrstijo degustacije. Te smo pripravili tudi pri nas in ponudili obiskovalcem Embin Benko, Radenske Stil in Drogine čaje.

Radgonski sejem je za novosadskim, ki je podobne narave, drugi največji tovrstni sejem pri nas. Zato je prav, da se na njem dostojno predstavimo in pokažemo, da agroživilstvo Mercatorju tudi nekaj pomeni.

Mercatorjev
mozaik

Trgovina v Metliki

Mirjana Bezek – Metlika

Promet trgovine odvisen od uspeha večjih ozdov v kraju

Poročali smo že o novi trgovini v Metliki. Po enomesečnem poslovanju je bil opravljen razgovor s poslovodkinjo Sonjo Čečelič, ki ga je opravila Mirjana Bezek. Čečeličeva se je pohvalila z razmeroma dobro založenostjo trgovine.

Vendar pa so v samopostrežni že kmalu ugotovili, kaj kupci še pogrešajo. Gre predvsem za časopise, ki jih za zdaj še ne prodajajo, ugotavljajo pa tudi, da bodo morali namestiti polico za odlaganje prtljage strank, ki sicer ni bila predvidena, a se je pokazalo, da je zelo potrebna.

»Po enem mesecu lahko rečem, da je postrežba tekoča in da so vrste le ob konicah. Žal so kupci pretežno isti, to so prebivalci bližnjega bločnega naselja,« je povedala Čečeličeva. »Razlog, da ne prihajajo stranke tudi iz ostalih delov mesta, je predvsem v neurejeni okolici trgovine in ceste, ki vodi do nje. Predvidevamo, da bi v primeru ureditve okolice imeli vsaj 20 do 30 odstotkov več kup-

Iz tozda Standard

Jožetu Skušku v slovo

V četrtek, 1. septembra letos, smo se poslovili od našega upokoženega sodelavca Jožeta Skuška.

Jože je bil rojen 14. marca 1915 v Dobruški vasi v številni kmečki družini, ki mu je že kot otroku vcepila ljubezen do domače zemlje. Zato je bilo treba po svetu za kruhom in tako je leta 1963 prišel ko delaven in pošten mož v naše skladišče, kjer je delal vse do upokojitve.

Posebej je treba poudariti njegovo delavsko zavest, njegovo zakoreninjenost v zemlji in zaupanje v delovnega človeka. To je nenehno dokazoval z delom svojim rok in bil za vzgled vsem mlajšim sodelavcem, saj je bilo takrat delo v skladišču še težko in naporno, brez mehanizacije, ki bi olajšala ročno prenašanje težkih bremen.

Kako je bil delaven in navezan na delovno organizacijo, smo spoznali tudi po tem, da je bil po upokojitvi še vedno pripravljen prijeti za delo v mercatorju, kajti zavedal se je, da bo le z delom lahko koristil družbi in družini. Z eno besedo, bil je skromen in požrtvovalen, nje-

gove besede se niso razlikovale od njegovih dejanj.

Ne bomo pozabili njegove volje v ljubezni do življenja ter dela, ki jo je izžareval še ob zadnjem srečanju naših upokoženec, kljub temu, da ga je takrat že napadla bolezen, ki je nato v kratkem končala njegovo življenjsko pot.

Zdaj tovariša Jožeta ni več, vendar je misel nanj vedno med nami.

Sodelavci M-Velepreskrba, TOZD Standard Novo mesto

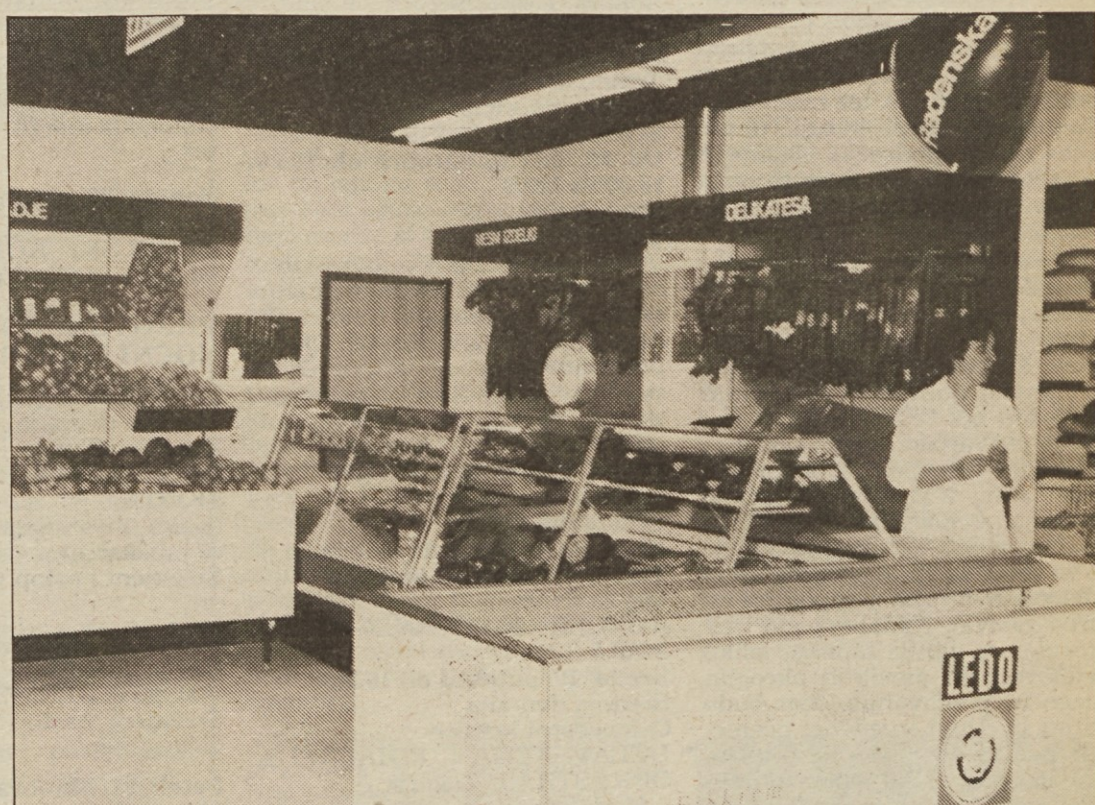

Sonja Čečelič

cev, zato upamo, da bodo kmalu končali zemeljska dela v bližini ter asfaltirali ulici Mirana Jarca in Seštovo,« je optimistična poslovodkinja.

Čeprav bi po enem mesecu težko govorila o uspehu poslovanja, je prepričana, da se bo trgovina izplačala. »Sicer pa je promet v trgovinah v manjših krajih, kakršna je Metlika, zelo odvisen od tega, kako poslujejo v večjih delovnih organizacijah. Če poslujejo slabo, kupna moč prebivalcev močno upade, in to se pozna celo v prehrambenih trgovinah. Prav zaradi tega promet v enem mesecu pri nas ne pove veliko,« meni Sonja.

V prodajalni vedo, da bodo lahko kupce pritegnili le z dobro založenostjo, zato se trudijo, da bi se kar najbolj približali njihovim željam. O tem, da Metličani za trgovino vedo, čeprav ne stoji ob prometni poti, ne dvomijo. To so dokazali meščani ob otvoritvi, ki so se je množično udeležili.

IZ ZASAVJA – Trgovina STADION, ki jo je odprla Mercator – Splošno podjetje Hrastnik na Novem Logu v Hrastniku letošnje poletje, je tako za občane kakor za delovno organizacijo velika pridobitev. Prodaja predvsem prehrambeno blago, tekstilne izdelke, pižame, gospodinjske pripomočke, galanterijo, izdelke domače in umetne

obrtni in še kaj. Skupna površina zgradbe je 700 kv. metrov, od tega 300 m² prodajnega prostora. Na fotografiji sta del notranjštine in fasade objekta.

Fotoarhiv M-STP Hrastnik

Za današnje rabo

Slobodan Milinković

Zanimivo računalništvo

V nekaj nadaljevanjih bomo objavili poljudne članke našega strokovnjaka iz Postojne, ki nam bo približal skorajšnjo prihodnost v zvezi z uveljavljanjem mikroprocesorjev v vsakdanjo rabo – domačo in poklicno.

Ali smo se navadni ljudje kdaj vprašali, kako so oziroma kolikšno število celic imajo naši možgani? In kako delujejo? Sila zanimivo je to vprašanje, kajti človek je konstruiral računalnike ravno na podlagi osnovnih zakonitosti lastnih možganov – čeprav smo dolžni povedati, da je računalnik v primerjavi s človeškimi možgani še vedno »bitje na precej nizkem kvalitativnem stadiju razvoja«.

Zelo malo je namreč lastnosti, v katerih računalnik že v sedanji fazi razvoja prekaša človeške možgane in če so, so to le kvantitativne lastnosti. Ena od takih lastnosti je hitrost dela.

Človeški možgani delujejo s povprečno hitrostjo približno 100 operacij na sekundo. Danes že imamo računalnike, ki delujejo s hitrostjo milijardo operacij na sekundo! Za prispodobno vzemimo, da nek ekscentrični milijarder, ki »ni ravno pri čisti pameti« želi razdeliti milijardo dinarjev tako, da bo vsako sekundo podelil ljudem en dinar in da bo to počel 8 ur na dan, pet dni v tednu. Če začne z današnjim dnem, kdaj bi končal svoje delo? Našli bi se korajžneži, ki bi rekli, da bo to tam nekje na koncu tega tisočletja, le redki pa bi milijarderju dali še kakšnih sto let več. Prav odprtih ust pa ostane, ko zremo, da so strokovnjaki izračunali, da bo naš milijarder (pod predpostavko, da bo toliko doživel) svoj zadnji od milijarde dinarjev podelil leta 3.310 oziroma uporabil bo ravno 1.330 let! Z milijardo se torej ne kaže hecatit!

Čeprav je, kot se vidi, velika razlika v hitrosti dela, moramo biti zelo previdni pri primerjanju pojma DELO pri človeških možganih in pri računalniku. Veliko časa bo minilo, dokler človeštvo ne bo zmožno takih računalniških programov, ki bodo opravljali vsaj približno tako delo, kot ga opravljajo BIOLOŠKI PROGRAMI, ki »poganjajo« človeške možgane. Naj navedemo samo eno od vsebinskih razlik. Računalnik si namreč zapomni podatek tako, da vsak naslednji uniči prejšnjega, ki je bil na isti celici spomina. Človeški možgani delujejo tako, da nikoli ne pozabijo nobene informacije, ki so si jo zapomnili. Informacije in podatke »zlagajo« druge čez druge na isto mesto in tvorijo t.i. INFORMACIJSKO VERIGO. Od tega, koliko daleč nazaj je v verigi v tej verigi, zavisi, koliko časa bomo rabili, da se spomnimo nečesa, kar smo se naučili (zapomnili) v preteklosti. Druga pomembna razlika je v velikosti. Človeški možgani imajo približno 10 milijard možganskih celic – nevronov. Zanimiva je primerjava z računalnikom, ki bi imel enako število celic spomina.

Prvi računalniki so bili tisti z elektronskimi, že davnega 1945. leta. Če bi takrat hoteli konstruirati računalnik z 10 milijardami celic spomina, bi ta bil velik kakor New York. Poraba električne energije bi bila enaka celotni porabi podzemeljske železnice v New Yorku. Na skici je prikazan južni del ZDA ter s temnim označeno področje mesta New York.

Druga faza razvoja računalnikov je bila 1955. leta, prelomnica po iznajdbi tranzistorjev, računalnik, v katerem bi bile elektrone zamenjane s tranzistorji, in bi imel enako število celic kot človeški možgani, bi bil velikosti Kipa Svobode – druga skica!

Tretja faza so bili 1965. leta integrirani krogi. Ti krogi, po domače povedano, predstavljajo vse potrebne računalniške dele pomanjšane, »stlačene« ter med seboj povezane s posebnim tehnološkim postopkom na prostoru ene same plošče, velikost katere je odvisna od vrste računalniškega sklopa, ki naj bi bil na tej plošči. Plošče so potem »zlagali« drugo poleg druge in na ta način precej zmanjšali prostornino računalnika. Velikost takega računalnika se naglo zmanjšuje, tako da je računalnik z 10 milijardami celic spomina velikosti avtobusa – tretja skica.

Četrto fazo razvoja so znanstveniki dosegli leta 1970 z uvajanjem integracije velike gostote. Odkrili so namreč, da se lastnosti določenih elementov računalnika ne spreminjajo, ne glede na to, koliko jim zmanjšujemo velikost. Problem je torej bil samo v tem, kako konstruirati tako tehnologijo, ki bo zmožna izdelovanja vse manjših in manjših elementov. Računalniki četrte faze so že dosegli velikost avtomobila – četrta skica.

Peto fazo razvoja so znanstveniki dosegli že leta 1975, ko je pomanjševanje elementov doseglo t.i. integracijo zelo velike gostote in so elemente začeli izdelovati pod močnimi povečevalnimi stekli in celo pod mikroskopi. Računalnik z 10 milijardami celic spomina je sedaj bil že velikosti televizorja – peta skica.

Šesta faza je še v raziskovanju in je nekaj kvalitativno novega. Gre za prodor v t.i. subatomske dele

materije, kjer bi informacije zapisovali globoko v notranjosti atomske strukture materije. To so t.i. mehurčkasti pomnilniki in so še poslovna skrivnost. Predvideva se (v Japonski je že potrjeno, da imajo izdelan prototip) in da bodo do leta 1985 izdelali računalnik z 10 milijardami celic spomina v velikosti, ki ne bo bistveno presejala velikosti človeških možganov.

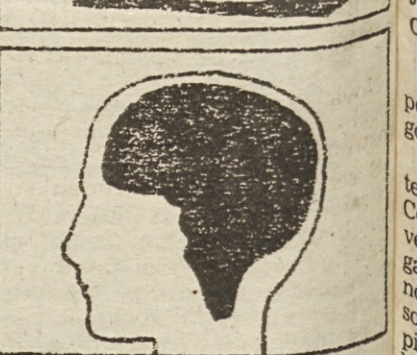
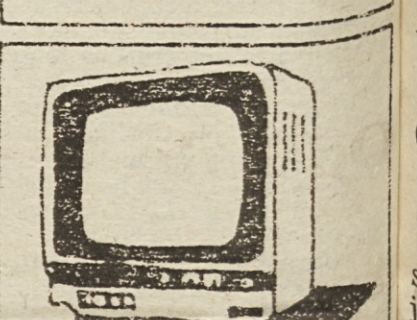
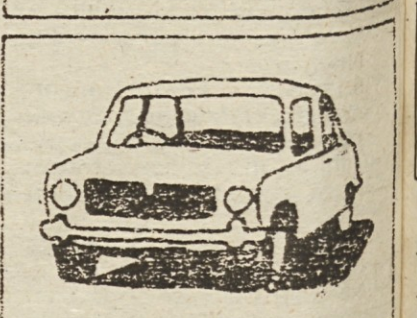
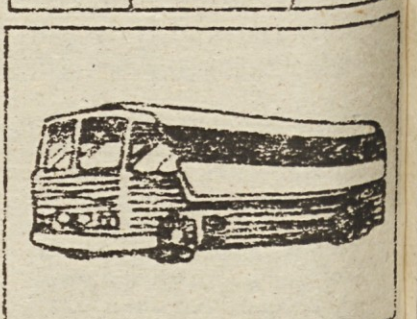
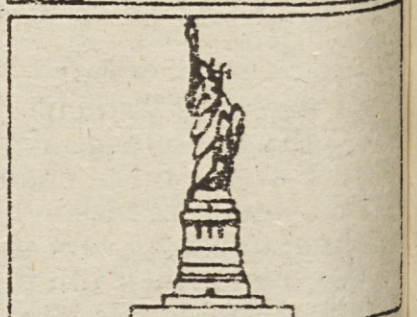
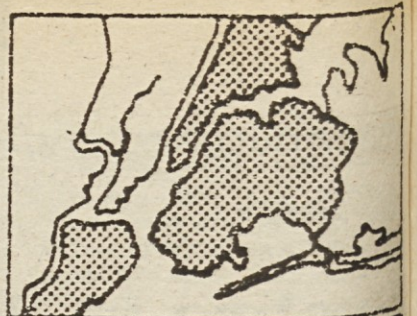
Vse do sedaj prikazane faze veljajo seveda pod pogojem, da računalniški deli tudi funkcionalno delujejo enako kot človeški možgani.

Hkrati s pomanjševanjem elementov se je povečevala hitrost dela računalnika. Od borih 20.000 operacij na sekundo pri računalnikih z elektronskimi, milijon – tranzistorji, 500 milijonov – integrirani krogi, milijardo – integracija zelo velike gostote do 1000 milijard operacij na sekundo, kolikor zmore najnovejši japonski prototip.

Z zmanjševanjem velikosti ter povečevanjem hitrosti je naglo upadala poraba energije in kot posledica tega se je tudi cena računalniških elementov drastično zmanjšala. Če bi se avtomobilska industrija razvijala s takim tempom, kot se je razvijala računalniška, bi naprimer znani luksuzni angleški avtomobil Rols Rojs moral zadostiti naslednjim pogojem:

- cena 200 din
- Poraba: 1 liter bencina na milijon kilometrov
- moč motorja: tolikšna, da lahko poganja čezoceansko ladjo
- velikost, tolikšna, da bi lahko postavili deset Rols Rojcev na glavo ene same bučke.

V naslednjem prispevku bomo prikazali, kaj lahko naredimo s sedanji in bodoči računalniki, vendar ne na področju strogo poslovne informatike. Dotaknili se bomo drugih dejavnosti in na poljuden način poskušali približati to »elektronsko pošast« navadnim ljudem in navadnim poklicem. Tako bodo tudi v drugih poklicih lahko videli, kaj jih čaka, ko se bo ta »vsemogočni imenitni idiot«, ki mu pravimo računalnik, globoko »zarezal« v njihovo življenje. Ne smemo namreč pozabiti na dejstvo, da je razvit svet na tem področju daleč pred nami in je računalniška vsakdanost v Japonski ali, denimo, ZDA nekaj, kar se bo navadnemu človeku zdelo kot pravljica ali celo znanstvena fantastika. Menimo, da bo seznanjanje z dejanskim, vsakdanjim in že čisto navadnim s področja razvoja in uporabe računalništva v razvitem svetu, našim ljudem dalo jasnejšo sliko o tem, kaj drugi delajo, predvsem pa, kje smo mi v primerjavi z njimi.

ČANKARJEV DOM

v letošnjem oktobru

VIDEO C. D. 83 – INFORMACIJA

Cankarjev dom pripravlja od 1. do 9. oktobra 1983 prvič veliko mednarodno audio-video prireditvev. Potekala bo sočasno z mednarodnim sejmom sodobne elektronike v Ljubljani. Tako bo tehnološke dosežke dopolnila nova kulturna prireditvev, ki bo pokazala, kako slikovne in tonske elektronske pridobitve uporabljati kot izrazno sredstvo za sodobno umetniško ustvarjanje in komunikacijo.

Cankarjev dom želi s prireditvijo »Video C. D. 83« slediti prodoru sodobnih medijev ter uveljavljanju jugoslovanskih in tujih umetnikov na tem področju, iskanja in stopnjo razvoja, ki jo je ta nova oblika umetniškega izražanja že dosegla.

Prireditvev bo več kot teden dni potekala v skoraj vseh prostorih Cankarjevega doma. Tu bo 50 ustvarjalcev iz SFRJ in drugih držav Evrope, Amerike in Azije ter številni domači in tuji kritiki vsak dan od 10.00 do 22.00 ure sproti ustvarjali in prikazovali delo video dejavnosti. Obiskovalci bodo lahko v posebnem ateljeju spremljali ustvarjalne procese nastajanja video ustvarjanja. Atelje bo posebej za to priložnost opremila svetovno znana japonska tovarna SONY. Nadalje bodo obiskovalci, ki jih to zanima, lahko sodelovali pri številnih okroglih mizah in predavanjih, kjer bodo kritiki in drugi izvedenci ocenjevali posamezne dosežke ter razpravljali o estetskih vprašanjih in vlogi video komunikacije v sodobni družbi.

»Video C. D. 83« bo spremljala

tudi jugoslovanska televizija (Beograd, Sarajevo in Ljubljana).

Obeta se nam prvovrstna mednarodna avantgardna umetniška prireditvev, na katero vabimo vse, zlasti mlade ljubitelje video-umetnosti in vse, ki jih zanima pomen in vloga video komunikacij v današnjem času.

Cankarjev dom se bo potrudil, da bi prireditvev postala bienale.

PREDVIDENI PROGRAM PRIREDITEV V OKTOBRU

Sobota, 1. oktobra
Zborovski abonma
MOŠKI ZBOR KAVAL iz Sofije
Torek, 4. oktobra ob 19.30
Srednja dvorana
COLLEGIUM MUSICUM
Od 10. do 15. oktobra ob 10.00, 13.00 in 18.00
Srednja dvorana
OTROŠKI FILM

Prikazali bomo svetovni izbor otroškega, mladinskega in družinskega filma v selekciji filmske pedagoginje Mirjane Borčić. Obisk predstave posebej priporočamo starejšim skupinam vzgojnovarstvenih zavodov ter osnovnošolcem.

Torek, 11. oktobra ob 19.30
Velika dvorana
TRIO LORENZ
Koncert ob 25-letnici delovanja
Torek, 18. oktobra ob 19.30
Velika dvorana
KONCERT KOMORNEG ABONMAJA
Sreda, 19. oktobra ob 19.30
Srednja dvorana
Celovečerni koncert
DELAVSKEGA PIHALNEGA ORKESTRA iz Zagorja

Koncert bo ob otvoritvi razstave: Ob 10-letnici društva fotograf-skih delavcev Slovenije.

Petek, 21. oktobra ob 21.45
Okrogla dvorana
PETKOV NOČNI PROGRAM
ANDRES VALDES: GIB IN TIŠINA, večer pantomime

Sobota, 22. oktobra ob 18.00
Mala dvorana
ANDRES VALDES: GIB IN TIŠINA, večer pantomime
Ponovitev

Od 26. do 29. oktobra
Srednja dvorana
Okrogla dvorana

MEDNARODNI LUTKOVNI SIMPOZIJ

Najbolj znani lutkarji Evrope bodo predavali o lutkovnih tehnikah. Predavanja bodo spremljale ponazoritve in manjše lutkovne predstave, v Srednji dvorani pa bo sočasno izbor »velikih« lutkovnih predstav. Zlasti opozarjamo na Držić-Pourekovega »Skopuha« v izvedbi zagrebskega gledališča Kornedija dne 26. oktobra ob 20.00 uri.

Sobota, 29. oktobra ob 19.30
Velika dvorana
ORGELSKI KONCERT JAROSLAVA POTMEŠILOVA

PREDVIDENI PETKOV NOČNI PROGRAM

Petek, 7. oktobra ob 22.00
Okrogla dvorana
Zsa Zsa Gabor: »KAKO UJETI, OBRZATI IN SE ZNEBITI MOŠKEGA«
(Kako uhvatiti, zadržati i otarasiti se muškarca)
Solistični nastop Olge Spiridonovič.

Petek, 14. oktobra ob 22.00
Okrogla dvorana
»OJ, ŽIVLJENJE!« (Oj, živote!)
Solistični nastop Josipa Pejakovića.

Petek, 21. oktobra ob 22.00
Mala dvorana
Solistični nastop znanega pantomimika ANDRESA VALDEZA

Iz informacij RS ZSS

Sindikat in slovenščina v javnosti

Svet republiškega sveta zveze sindikatov za izobraževanje, znanost in kulturo je obravnaval vlogo in naloge zveze sindikatov pri razvijanju jezikovne kulture in skrbi za razumljiv in lep slovenski jezik ter sprejel priporočila za organizacije in organe Zveze sindikatov Slovenije. Navajamo nekatera, ki zadevajo organizacije sindikata v združenem delu.

– Razumljiv in lep jezik naj bo značilnost vseh besedil za potrebe poslovanja in samoupravnega odločanja; to velja tudi za vsa sredstva obveščanja (glasila, bilteni, zborniki, oglasne deske, razglasne, plakati itd.). Vsa besedila, namenjena javnosti, bi morala biti lektorirana.

– V rabi jezika se je treba izogibati samodejnemu prenašanju pravnih izrazov v komuniciranju pri delovnih postopkih in samoupravnem odločanju.

– Delavcem je treba na ustrezen način pojasnjevati nove politične in ekonomske izraze (ena od možnosti je besednjak novih izrazov kot rubrika v glasilih ipd.)

– Sindikalne organizacije naj bi aktivno sodelovale pri oblikovanju predlogov in sprejemanju od-

ločitev o poimenovanju organizacij združenega dela in njihovih izdelkov. Pri tem naj bi upoštevali sporočila portoroškega posvetovanja in mnenja jezikovnega razsodišča pri RK SZDL.

– Strokovne službe naj bi jezikovno pravilno oblikovale pisne navodila za uporabo izdelkov in vse oblike propagande za te izdelke.

– Delavcem iz drugih republik in pokrajin, ki delajo v Sloveniji, je treba omogočiti, da bodo o temeljnih samoupravnih dolžnostih in pravicah seznanjeni v njim razumljivem jeziku. Z različnimi oblikami izobraževanja jim je treba omogočiti, da se bodo seznanili z osnovami slovenščine, kar jim bo omogočilo bolj dejavno vključevanje v samoupravljanje.

Novo organizirani TOZD Ajdovščina smo v prejšnji številki v nekaj besedah predstavili. (Fotografijo s 1. seje novoizvoljenega delavskega sveta objavljamo tokrat, zdaj pa lahko zapišemo tudi to, da bo novi TOZD »zaživel« s 1. oktobrom. Približno do sredine oktobra se bo »uprava« TOZD Ajdovščine preselila v nove prostore na Kidričevi 1 (v Nebotičniku).

Mile Bitenc

Utrinek

Pikulja

Od I do U v MMT

Življenje je pisana paleta vsakovrstnih doživetij, ki se nenehno spreminja in dopolnjuje. Eno izmed njih je korenito spremenilo in obogatilo moj življenjski opus.

Nova služba ni majhna stvar, posebno še, če je zanimiva in mnogostranska, kot je moja.

S senčico ponosa, začudenjem ter rahlo skrbjo sem prišla v MMT. Cel oblak dela je puhnil že od prvega dne vame, hitrega, zanimivega in predvsem novega. V trumi novih smeri, izrazov in števil, ki so se mi sprva tuje gomilile na pisalni mizi, se mi je počasi izoblikoval okvirni vpogled v moje novo delo.

Sedaj pa mi je jasno že marsikaj, n.p.r. to, da se moja nova trdnjava imenuje »prepih«, kar sem razumela nemudoma, kajti tu se resnično »prepihava« množične informacije, da ne govorim o telefonskih razgovorih širom po svetu, kjer lahko uporabim svoje znanje jezikov, pa še o sto malih brkljarjih, pa računih, od katerih mi je v vrhunski sezoni že včasih odpadla roka od vpisovanja.

Ena izmed mnogih prikupnosti so se mi zdeli navsezadnje izrazi, ki na prvi trenutek delujejo malce komično, saj n.p.r. »I« pomeni - izvoz, »U« - uvoz, »NT« - Notranji trg. Vendar se ti to tako avtomati-

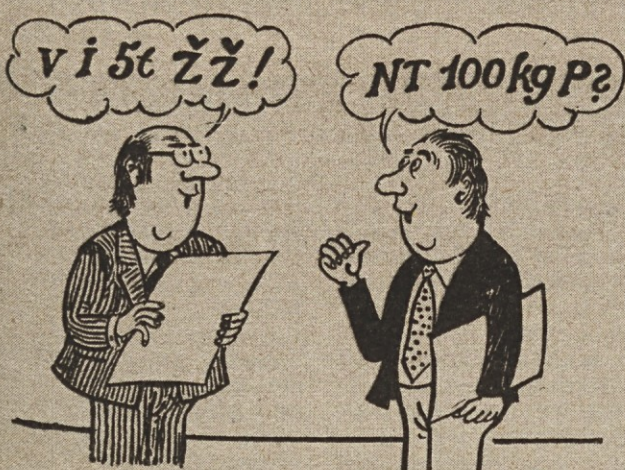
no zarine v glavo, da sčasoma spoznaš praktično stran tega načina izražanja.

Če so racionalizirali vsak še najmanjši gib v knjigi »Na ducat cenje«, se to še mnogo bolj obnese v uspešnem podjetju, kot je naše, kjer je dragocena vsaka sekunda. Zato trenutno intenzivno proučujem, kako bi zmanjšala število bilbrethov (enota za racionalizacijo gibov), pri svojem delu.

Postopoma se mi je izkristaliziral vpogled v vse vrste izvoza in uvoza, tako da mi to, da izvažamo vse vrste gozdnih sadežev, sadje, zelenjavo, srnjad, mesne proizvode, polže in žabe, ne dela več težav. Kako milo pa si zaželim kave, če zagledam fakture o prispelih pošiljkah, pa pomaranče, ki jih je še nekaj na našem trgu, pa banane, o katerih le še lahko sanjariho, pa je spet poglavje zase.

Sicer pa mi je jasno, da v kolektivu, ki je navajen na trdo delo, uspeh ne more nikoli izostati, predvsem, ker je pod vodstvom pravičnega, demokratičnega in športnega tovariša direktorja.

Avtor karikature: Toboljevič

Prejeli smo

»Škoda, da jih ni več...«

Dne 23. 6. 1983 sem bil kupec v vaši samopostrežni trgovini na Pokopališki 34.

V veliki naglici sem pospravil blago v vrednosti 200 ND, katerega sem plačal s 1000 ND. Ker se mi je mudilo, nisem počakal vrnenih 800 ND, niti nisem opazil, da mi manjkajo. Toda po tednu dni sem zopet obiskal to vašo trgovino in poštna blagajničarka me je spoznala ter mi vrnila 800 ND, na katere sem se šele takrat spomnil. Moram vam reči, da sem bil tako presenečen nad poštenostjo blagajničarke, da sem komaj zajel sapo. Izvedel sem, da je tovarišica ime Olga.

Velikokrat hodim v to vašo trgovino, toda od sedaj bom hodil še rajši, saj vem, da me tu ne bodo razočarali. Veseli ste lahko, da imate take delavce, samo škoda, da jih ni več.

S tovariškimi pozdravi!
Petek Rudi
Kavčičeva 17, Ljubljana

Vedri devizni zapisi

Človek človeku - deviza

Nije ko je kome rod. Nego ko je kome - devizni bod.

Devize so važan faktor stabilizacije. Da, ali dinar da se ne uzdrma.

Do sada smo uglavnom menjali devize. E, sad malo menjajmo i navike.

Devize za belu tehniku, devize za naftu a sad devize treba dati i za traktore. E, da nam bar i motika postane glavna deviza.

Evo, sad čujem da se i crep prodaje za devize. Pa čime dinar da pokrije svoje temelje.

Neki konkursi postali još masniji. Kažu, podmazuje se i devizama.

Pera Srečković

Prejeli smo

Pri Mercatorju dobite vse...

Mnogim potrošnikom je dokaj dobro poznano geslo, da se pri MERCATORJU dobi vse. Sodim, da je to geslo že zdavnaj preživeto. Gre namreč za to, da Vas ne bodo postregli niti s tistim, s čimer bi lahko. Morda je za tako postrežbo potrebno le malo dobre volje. Moram priznati, da sem precej pogost potrošnik MERCATORJEVIH trgovin in da sem v omenjenih trgovinah pustil že veliko denarja in za to toliko težje razumem nepravilen odnos prodajalca do kupca. Prepričan sem, da v vsakdanjem življenju še zmeraj drži tisti navd-se modri pregovor, ki veliko pove, da lepa beseda lepo mesto najde. Žal pa ni vedno tako. Očitno je na ta pregovor pozabila ena od MERCATORJEVIH prodajalk na Celovški cesti v Ljubljani. Pa naj preidem kar k dokaj neprijetni stvari. V sredo, 14. septembra okrog 17.00 sem se kot potrošnik mudil v MERCATORJEVI trgovini na CELOVŠKI cesti 30A in nakupoval nekaj delikatesnih artiklov, med drugim tudi kruh. Omenjena trgovina je kar dobro založena in daje slehernemu potrošniku vtis na nivoju. Toda nivo dobro založene trgovine pa kaj lahko pokvari kakšen od zaposlenih, če ne pozna osnov bontona kaj šele kakšne prijazne besede. Kot sem že omenil, sem kupoval tudi kruh. Toda pri kruhu se je močno zataknilo in dober vtis o prodajalni je hipoma splahnel. Nič hudega slu-teč sem želel kupiti le osminko kruha, ker ga sicer več nisem potreboval. Zdelo se mi je namreč povsem nesmiselno kupovati večjo količino kruha in ga metati proč, ker bi mi ostal. Kruha še dodobra naročil nisem, že je sledil sila arogantem, odrezav in v nepravilnem tonu zabrušen odgovor prodajalke, da tega kruha ne bom dobil, ker ga v MERCATORJEVIH trgovinah že leta ne režejo več. Nevljudna prodajalka je očitno pozabila na odnos med kupcem in prodajalcem. Prepričan sem, da bi v marsikateri drugi trgovini zanesljivo dobil osminko kruha, pa morda še prijazen nasmešek prodajalke. Kot sem omenil, sem nakupoval v MERCATORJEVIH trgovinah že velikokrat, toda na tako neprijazno prodajalko pri MERCATORJU še nisem naletel. Povsod sem bil s postrežbo zadovoljen in tudi dobil toliko kruha, kot sem ga želel.

Marsikdo bo morda dejal, da je to malenkost, v katero se je nesmiselno poglobljati. Jaz pa še zmeraj trdim, da ni malenkost, če se prodajalec ne zna pravilno obnašati do kupca. Le zakaj bi kupoval večje količine kruha, če točno vem, da ga več ne bom pojedel za malico. Prepričan sem, če v delikatesni razpolovijo četrtinko kruha na osminko, da to tudi ni tako velika usluga, temveč dolžnost prodajalke, da izpolni željo kupcu. Ostalo osminko kruha lahko naprej prodajo morda za kakšen sendvič. Žal v tej trgovini za take želje nimajo posluha in jih bo moral o tem poučiti njihov poslovodja, če že ne kakšen od poslovnih organov MERCATORJA. Na misel pa mi pridejo vsi tisti lačni otroci iz Afrike ali pa od kod drugod, ki živijo v popolni bedi in pomanjkanju in bi morda za drobtinico kruha dali ne vem kaj. Smatram, da tudi prodajalec v trgovini lahko pripomore, da se kruha ne meče stran, če le ustreže kupcu. Kajpak se je za to potrebno malce potruditi in kupcu ustreči. Vsaka kritika je »zdrava«, če je na mestu in dovolj dobro utemeljena in izrečena v pravem trenutku.

Tovarišica v MERCATORJEVI prodajalni pa naj ne pozablja, da lepa beseda lepo mesto najde.

Z. ERJAVEC
RTV LJUBLJANA

Prejeli smo

Semkaj se ne bomo več vrnili

Vsem, ki v teh dneh zbirate vtise in informacije delavcev, ki so letovali v počitniških domovih Mercatorja, polagam na srce: v Savudrijo - NIKAR. Tam ima svoj počitniški dom Nanos iz Postojne.

Zgradba z dvoriščem vred, kjer v nekaj sobah in jedilnici v kleti lahko delavci Mercatorja za sindikalno ceno preživljajo 10-dnevni dopust, ne zasluži naziva ne »počitniški« in še manj »dom«.

Hiša je stara in dotrajana. Dvorišče je proti glavni cesti odprto, saj je v visokem pritličju zgradbe trgovina z mešanim blagom, na smamem dvorišču, nedaleč od hiše, pa je kiosk s sadjem in zelenjavo. Tik pred hišo se torej odvija gost promet ljudi in vozil, vsenakoli pa ležijo kupi zabojev. Zato pa nasproti kraljuje pisana tabla z napisom: počitniški dom NANOS - Postojna. V ozadju zgradbe je v senci fig nemarno nametanih nekaj gotovo že odpisanih miz, klopi in stolov. Tu je tudi balinišče in vhod v kletno jedilnico. Na ta del dvorišča vsako jutro pripeljejo dostavna vozila, neredko pa tu parkirajo tudi osebni avtomobili. Prav blizu so (sicer zunaj ograje počitniškega doma) razporejeni zaboji za smeti, iz katerih zaudarja. Da je gnijočih odpadkov več na tleh kot v zabojih, nikogar ne moti.

Jedilnica je biser »doma«. Na tleh se bohotijo keramične ploščice baročnega vzorca, stene so skoraj do stropa obložene z nežno roza ploščicami (človek dobi vtis, da je prišel v javno kopalnico), strop je do polovice opažen z lesom. Jedilnico krasi televizija, ki je v okvari.

Sobo smo dobili umazano. Na oknu, ki se ne da zapreti, žalostno visi zelena mrežasta zavesa. Po prvem poskusu, da bi zaveso zagrnili, se odtrga karnisa. Vrata se komanj zapirajo, V omarah ni niti enega obešalnika, na steni nikakršne kljukice, da bi vsaj nekaj od obleke kam obesili. Rjuhe in prevleke za blazine imajo čudne sivorjave odtenke in so tudi strgane.

Ob našem prihodu je bilo eno stranišče dodobra podelano drugega pa je (na lastno pobudo in zaradi verjetne nuje) popravljal pravkar prispeli gost. Kopalnica ima dva tuša in nobene kljuge ali obešalnika, kamor bi odložil obleko in brisače. Toaletni papir je bil skrbno shranjen v omari na hodniku (tega nam ni nihče povedal in smo si ga kupovali). Seveda smo si osramočeni očitali, da smo samo za 400 din na osebo res pričakovali preveč (celo čistočo in WC papir).

Torej, če ste za to, da ob prihodu generalno pospravite svoje začasno bivališče (na razpolago je žica za parket in loščilo za parket) - Savudrija vas vabi. S seboj prinesite WC papir ter sredstva proti komarjem in bolham.

Oskrbniku, ki jezno kritizira upravo in »one zgoraj«, bi položili na srce, da bi moral tudi »on spodaj« in na licu mesta kdaj pa kdaj zavihati rokave (brez obveznega: saj nisem suženj).

Ali pa bi kazalo postaviti upravnika, ki je sposoben kaj storiti in se česa domisliti.

Morda zahtevamo preveč? Morda smo preveč domišljavi, če še vedno pričakujemo, da bomo letovali boljše kot v letu 1955, ali da bomo sploh še letovali?

Hrano moramo pohvaliti. Hrana je odtehtala tričetrt drugih nevesčnosti. Pa kljub temu so se gostje poslavljali z besedami: »Semkaj se več ne bomo vrnili.«

Nada Breznik

Prejeli smo

Drugi o nas

Maloprodaja

Dnevnik - 8. 9. 1983

Preskrbovalci še niso odločili cen vseh živil, ki jih bodo Ljubljanci kupili za ozimnico. Od 15. septembra do 15. oktobra bodo prodajali ozimnico Mercator, Emona, PIK Vinkovci, tozđ Borinci in Ljubljanske mlekarne na 82 prodajnih mestih. V zabojskih bodo prodajali jabolka po 23 do 25 dinarjev za kilogram; za krompir še ni znano ali bo v vrečah ali zabojskih, razen tega pa tudi cena še ni znana; čebulo bodo prodajali v 5 - 10 kg vrečah po 33 dinarjev za kilogram. Letos bodo na voljo tudi svinjske polovice za v skrinjo, ki jih bodo prodajale M-Tovarna mesnih izdelkov, Emona in drugi. V Ljubljanski banki pa bodo potrošniki lahko dobili posojilo do 10.000 dinarjev za nakup ozimnice. Negotovinsko posojilo pa nudi tudi Jugobanka.

Dolenjski list - 1. 9. 1983

V večini trgovin se je 15. avgusta začela razprodaja oblačil in obuvene. Zaradi občutnega padanja standarda so razprodaje vse bolj privlačne in gneča v trgovinah vsaj prve dni. Letos pa niti razprodaje ne povzročajo gneče. Zakaj je tako sta med anketiranci pojasnili tudi Cvetka Debelak, vodja Mercatorjeve blagovnice v Ribnici in Alenka Zidarič, vodja oddelka konfekcije poslovalnice I M-KK v Sevnici. V obeh trgovinah so bili letos slabo založeni z blagom za razprodajo zaradi manjših dobav med letom in takšen je bil tudi oziv potrošnikov.

Delo - 1. 9. 1983

»Dogovarjanje« o obratovalnem času trgovin: Ljubljanci, pa tudi člani mestnega izvršnega sveta so upali, da bo komisija, ki je bila pri mestnem IS ustanovljena zato, da bi uskladila poslovne čase uradov in poslovalnic ter tudi trgovin, uspela za vse najti skupni imenovalec. Šlo je za to, da bi čas odpiranja pomaknili na kasnejšo jutranjo uro, zapirali pa naj bi proti večeru. Pa ni šlo niti po načrtih niti upanjih. Trgovci so si večinoma izbrali osmo uro za odpiranje in devetnajsto za zapiranje. Trgovci trdijo, da so se o tem dogovorili v KS in občinskih skupščinah in so zapirali čas prilagodili kupcem - tudi prodajalne? Žal pa številni kupci za te dogovore ne vedo in po 19. uri strmijo v zaprto trgovino. Ljubljanske mlekarne so imele več posluha do kupcev, saj je osem prodajalnih odprtih do 20. ure. Mercator pa le eno ali dve, čeprav je trgovin 120. Usklajevanje delovnega časa in predlogi za boljše urejenost trgovin, izogibanju slabi volji kupcev, bi lahko začeli reševati z anketo, po krajevnih skupnostih, da bi potrošniki lahko res povedali kaj želijo. To pa je naloga potrošniških svetov, ki tako ali tako večinoma slabo ali sploh nič ne delajo in s tem vsaj delno opravičili svoj obstoj, meni avtorica Mojca Kaučič.

Delo - 30. 8. 1983

Previsoke cene in stare napake je naslov prispevka Boruta Čontala, v katerem piše, da trgovci skušajo marsikateri izdelek prodati mimo predpisov, zato imajo tržni inšpektorji mestne uprave za inšpekcijske službe v Ljubljani dela čez glavo. Največkrat gre za poskuse neupravičenega zviševanja cen, naletijo pa tudi na vrsto drugih pojavov. Tako so inšpektorji pri rednem nadzoru kakovosti sadja, zaradi skalta, skladiščne bolezn, v hladilnici Slovenija sadje v Zalogu izločili 300 ton jabolk zlati delišes, 330 kg prebranih jabolk pa so morali po nižnji ceni prodati iz Mercatorjevega skladišča na Poljanski.

Delo - 26. 8. 1983

Na radgonskem kmetijsko-živliskem sejmu so se sestali člani sisa za preskrbo našega glavnega me-

Drugi o nas

sta ter ocenili preskrbo v prvih sedmih mesecih, nato pa so se sestali tudi z nekaterimi največjimi preskrbovalci Ljubljane z osnovnimi živili. Ugotovili so, da je bila Ljubljana v prvem polletju še kar dobro založena z mesom in drugimi osnovnimi živili, le konec junija in v juliju je bilo v mesnicah na voljo kupcem le 30 odstotkov potrebnih količin mesa. Do izpada je prišlo, po besedah Janeza Kučana, zaradi prepozne podpisa pogodbe z Mercatorjem in Emono (v mesecu aprilu) in zaradi velikih izvoznih obveznosti soboške industrije v tem času. Po ocenah članov sisa, bo preskrba z mesom do konca leta kar zadovoljiva. Predstavniki Mercatorja pa je jasno povedal, da preskrba z maslom, ki je trenutno zadovoljiva, le kratkotrajna, tja do septembra, zato bi morali čimprej skleniti trdnejši dogovor s proizvajalci margarine za večjo dobavo margarine, piše novinar Ivan Jesenčar.

DELO

DELO - 16. 8. 1983

V praksi je drugače, piše M. Z., saj so pred tednom dni pred vodom v pokriti del ljubljanske tržnice namestili tablo, na katero morajo prodajalci družbenega sektorja - žal sta samo dva PIK Borinci in Sadjee zelenjava, vsak dan vpisovati cene. Tablo so postavili zato, da bi kupci videli kakšne so cene, s tem pa so zadostili tudi tržnemu redu. Vendar pa se prodajalci PIK Borinci ne držijo zapisanih cen.

Logaške novice - posebna izdaja

Pisec prispevka »Preskrba v Logatcu«, Bogomir Ajdič piše, da zelo radi pogodrnjamo, češ da je založenost trgovin zelo slaba, da je ta ali oni trgovec neprijazen in podobno. Le malokdaj pa se skušamo živeti v njihove probleme, kaj šele, da bi jih reševali. Vsi vemo, da imamo v velikih KS potrošniške svete, ki naj bi odigrali svojo vlogo na ta način, da bi trgovcem svetovali in pomagali pri razreševanju določene problematike.

Da v Logatcu ni prihajalo do prehudih pomanjkanj z osnovnimi živili, se morajo v veliki meri zahvaliti občinskim rezervam, iz katerih so pravočasno in učinkovito priskočili na pomoč. Enako učinkovita je bila pomoč kmetijske zadruga, predvsem pri preskrbi z mesom in siri. Večkrat pa so bile potrebne intervencije pri Mercatorju in Tovarni mesnih izdelkov, da so se stvari vsaj za silo reševale. V drugi polovici članka pa lahko preberemo o pretesnih in premajhnih trgovinah, o potrebi po novih in večjih ter o kulturi nakupovanja.

Dežurni inšpektor na 322-061

Dnevnik - 30. 8. 1983

Napake mesarjev - kaže, da zlepa ne bo konca pritožbam občanov, ki jih naslavlja na telefon dežurnega inšpektorja. Zelo pogosto so le-te na račun mesarjev, ki se ne malokrat pri računanju uštejejo v svojo korist. Zaradi slabo higiensko vzdrževanih naprav si je mandatno kazen prislužila mesnica Mercator, TOZD TMI. V Mercatorjevi poslovalnici v Ulici Bratov Babnik 8 so inšpektorji zaradi pretečenega roka uporabnosti izločili iz prometa skoraj štiri kilograme sirmih namazov.

Mesečni informator - 6-7/83 in 8/83

Inšpektorji so v poslovalnici M-Sadje zelenjava v Neubergerjevi ulici ugotovili nepravilnost na področju cen. Za toaletni papir so imeli dve vrsti cen, pražene arašide so prodajali po 20,15 namesto

po 17,85, cedevito po 63 dinarjev namesto po 58 dinarjev. Inšpektorji so izrekli mandatno kazen ter o prekršku obvestili samoupravne organe. Neoznačene cene pa so ugotovili tudi v poslovalnici Mercator, TOZD Golovec, Puharjeva. Zaradi slabega higienskega vzdrževanja naprav so kaznovali mesnico Mercator TOZD TMI, Zaloška 40.

Industrija

Delo - 13. 9. 1983

Sevniška Kopitarna se vse bolj uveljavlja na tujem. Letos bodo izvozili četrtno proizvodnje, lesene obutve pa kar polovico. Pri izvozu kopit dosega višje cene kot doma in da pri proizvodnji uporabljajo izključno domače surovine je pohvale vredno. Posodobljeni obrati in nova oprema jim zagotavlja, da bodo prihodnje leto proizvodnjo in izvoz še povečali.

Delo - 1. 9. 1983

Anica Levin piše, da Eta z rabljenimi kozarci ni imela dobrih izkušenj. Pri poskusni dvojni uporabi kozarcev se je izkazalo, da je izmet prevelik. Po šolah je Eta zbrala 100 tisoč kozarcev, toda od tega je bilo 33 odstotkov izmeta. Med proizvodnjo pa so jih izločili še 23 odstotkov. Zaradi ponovnega segregiranja in precejšnjih pritiskov pri zapiranju se je namreč precej kozarcev razbilo, počilo ali pa jih vakumsko niso mogli zapreti. Če bi uporabljali že rabljene kozarce, bi se zaradi pogostega loma precej zmanjšala produktivnost, pogostejše bi bile tudi okvare strojev. Zato v Eti pravijo, da je edina rešitev v tem, da bi ustrezno zbira-

zapirajo kozarce, da prihranijo čim več pokrovov, piše Miran Jančar.

Kmetijstvo

Dolenjski list, 25. 8. 1983

Pri M-Agrokombinatu TOK Kmetijstvo, trgovina in storitve imajo le osem pospeševalcev, da bi bolje strokovno in teritorialno pokrili krško obično, bi rabili kar 15 pospeševalcev. Vsaj vsaka večja krajevna skupnost bi morala imeti najmanj enega splošnega pospeševalca.

To se naposled pozna tudi v hlevih kooperantov, kajti po besedah direktorja TOK Ivana Kozoleta so hlevi zasedeni z govejo živino 95 odstotno. Tudi zavoljo neuskklajenih cenovnih razmerij gre okrog 70% tržnih presežkov mimo tako, predvsem na Hrvaško.

Po mnenju tovariša Kozoleta cenovna razmerja ureja družba, ne kmet, zato mora ona urediti tako, da so za vse enaki pogoji. Sicer pa ima kmet že po zakonu o blagovnem prometu pravico prodati živino kjerkoli v Jugoslaviji, ne pa zunaj meja. Sprostitev cen ter delovanje zakonitosti ponudbe in povpraševanja bi stvari postavila na svoje mesto. Administrativni ukrepi so bolj voda na mlin prekupevalcev, ki živijo na račun družbenega sektorja. Kmetijske organizacije - in pri tem seveda krški Agrokombinat ni izjema - močno ga bremene draga obratna sredstva zaradi večjih obresti, drseča obrestna mera pa odvrča kmete od sklepanja pogodb. Kmetijci morajo združevati sredstva malodane za vse, od umetnih gnojil, zaščitnih sredstev pa do traktorjev. Proizvajalci hočejo največkrat

izboljšati delovne pogoje zaposlenih in zagotoviti kupcem solidno postrežbo. S prenovitvijo so oklevali zato, ker so čakali na otvoritev novega marketa Rimska peč. Tudi tem ste lahko brali v prejšnji številki našega glasila, kjer bodo se lahko kupovali tudi tisti kupci, ki se sicer oskrbujejo v marketu CMD, je napisal N. Dobjekar.

Tednik - 25. 8. 1983

Sposojena karikatura na temelju odpiranja novih in prenavljanja starih trgovin in marketov.

Dolenjski list - 25. 8. 1983

TOZD DO Mercator-Rožnik in Metlike je v preteklih treh letih v Metliki zgradil 1.500 m² prodajnih in pokritih skladiščnih površin in dodatnih 2.000 m² nepokritih, ter adaptiral tri prodajalne. Čeprav so v srednjeročnem obdobju načrtovali tudi gradnjo novega centra, so se morali zaradi težav pri novih investicijah sprijazniti le s pribitvijo dokumentacije. Po besedah direktorja tozđ, Janeza Videtiča bi bil blagovni center za krajevno Metlike velika pridobitev, čeprav je prodajnih enot dovolj, samo Mercator jih ima petnajst. Težava pa je v tem, da so trgovine premajhne. Namesto blagovnega centra pa so se odločili za manjšo naložbo - gradnjo samopostrežne trgovine. Trgovina je bila zgrajena v rekordnem času 130 dneh in v vrednosti 14 milijonov dinarjev, ker pa je odprta šele dober mesec podatkov o poslovanju nimajo, kupci se še niso preusmerili na tudi okolice trgovine še ni urejena. Za drugo leto nimajo v načrtu novogradnje, obnovili bodo le nekatere od prodajalnih piše M. Bezek.

Gostinstvo

Delo - 31. 8. 1983

Občinska skupščina za cene v občini Šmarje pri Jelšah, bo morala ponovno preveriti cene piva. Gostinci v zasebnem in družbenem sektorju so po zadnjem zvišanju proizvodne cene piva preveliki nabili prodajne cene, saj je bilo treba v hotelu Šmarski hram za pol litra piva odšteti kar 70 dinarjev. Ni čudno, da je naslov prispevka »Drago pivo v šmarskih gostilnah«.

Srečanja

Tednik - 25. 8. 1983

27. avgusta bo pred Mipovo blagovnico spet veselo. Na drugem srečanju se bodo zbrali vsi Mipovski delavci in potrošniki, da bi se bolje spoznali in skupaj povsneli. Pri Mipu so se za takšno srečanje odločili, ko so prenehali prirejati tradicionalne trgovske plesse. Lani so pripravili tudi modno revijo, ki je letos ne bo, saj jesenske kolekcije še ni v trgovinah, poletje pa je že za nami. Tudi kakšnega drugega programa ne bodo imeli, le pijančič in jedačič in za ples bodo poskrbeli, sporoča N. D. Mi pa upamo, da bomo v veselem srečanju predvsem pa o zadovoljstvu krajanov - potrošnikov brali tudi v našem glasilu. Prispevek bi morala spodbuditi tudi druge DO, da bi pripravila podobna srečanja z nekaj več programa.

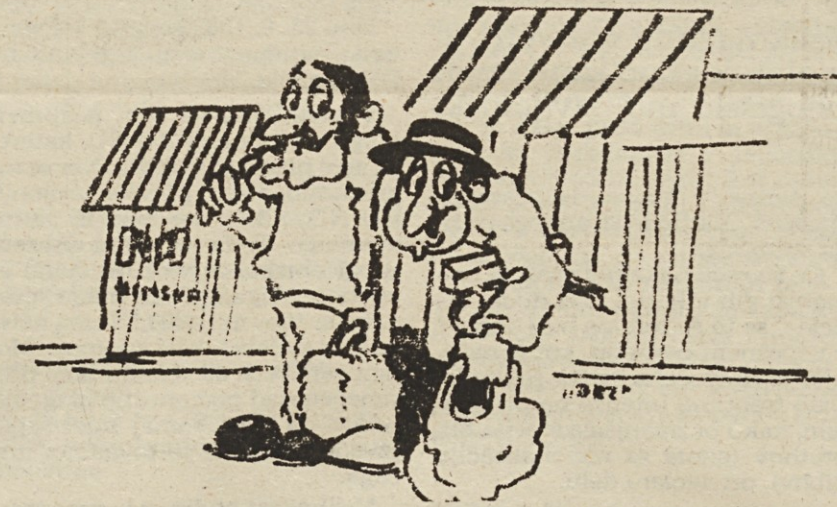
Kronika

Dnevnik, 16. 8. 1983

Hitri prihod delavcev UNZ Ljubljana je 9. 8. 1983 končal vlomilski pohod treh osumljencev, obnemem pa je zbiranje podatkov in obvestil postreglo s čudnimi podatki. Osumljenci so se na vlome odpravili z ukradenimi kolesi in v noči 8. 8. vlomili v Mercatorjevo trgovino - skozi bife - v Zadvoru, ter

odnesli drobiž iz blagajne, 13 kg kave ter nekaj oblačil. Med vračanjem v mesto pa so vlomili še v kiosk s sadjem v Fužinah.

Kakor so povedali v tozđu Golovec, je bila kava ukradena v bifeju. Prodali so jo zasebnemu slaščičarju v Ljubljani za 13 tisoč dinarjev.

Glede na to, da v tej novi trgovini imajo tudi tako blago, ki ga v drugih prodajalnih ne dobiš, si želiva čimveč novih trgovin.

M	ZDRAVNIŠKI PRIFOH.	ODPRAVA NAPAKE	OTAVIO BRADK	MOLŽE-NJE	STRA-VINSKI	NAKA-NA	M	KRIŽA : KO SESTA I LA IN RISALA :	PETER ERŽEN	OPOJ-NOST	NAŠA BO V SEVNICI	OTON ZUPA-NEČ	UJEMA-NJE VERZOV	ARAB-SKI ŽRE-BEC
MEHO-RJA							M	MAJA HOČEVAR						
OBJEKT NA OTR-IGRUŠCU							M	KAZEN ZA KAJ						
EPŠKA PESNI-TEV		PRIPRAVA TEA LOH-LJENJE					M	SOLH-ZLOG						
TOVE RDŽIČ		DEL GRILA-HČERIN MOŽ					M	POLOG VAS PRI VRHNIKI						
ZELE-NICA V PUČČAVI					SLA-PREDE-LANO SADBJE									
YSE SRBOHR-VARŠKO							M	PLENIE V FEVD. DOBI						
NAJVEČ-TI SE-SALEC														
PIJAČA-STARIH SLOVA-NOV		BARBO RUDI												
POLO-MITA-		LTUDS-TEHNIKA												
M	PRE-GANJA-NJE	SKLENI-TEV ZA-KONSKJE ZVEZE						ANTON TERNOTA DEŽELA, KJER VLABA KRALJ						
PETER PAN								MAJHEN KLOBUK						
GRŠKA ČRKA-								BANO						
EDO RAVNI-KAR														
ZAFON-JAH "														
ORGAN VIDA														
ATAKA-														
DO V SESTAVU MER-CATOR, V KOPRU														
NETO	SRB-GLASNIK	GALE IGOR	LJUDS-KA KU-HINTA	NAGLAV-NA ŽIVALICA	VRIS-KANJE									
ESKIN-SKA HISA														
KRAJ V ERNI GORI														

Spoznajmo naše dobavitelje

Radenska je v času Pomurskega sejma, bilo je konec avgusta, pripravila tiskovno konferenco in predstavnike sedme sile seznanila s svojim delom, dosežki in načrti za vnaprej. Podatki so prav zanimivi in prav je, da jih v tej naši redni rubriki predstavimo tudi bralcem Mercatorja.

V tozd Mineralna voda napolnijo dnevno do 1.300.000 litrov mineralne vode, stila in swinga dnevno in to zadostuje za normalno in kvalitetno oskrbovanje jugoslovanskega in tujega trga s temi napitki. Veliko povpraševanje po proizvodih Radenske, tudi sami smo mu bili priča v dneh največje vročine, je sedaj mimo. Delo v Mineralni vodi spet teče normalno, po ustaljenih poteh. 620 delavcev spet dela 8 ur na dan. Bilanca pove, da so v sedmih mesecih letošnjega leta v Mineralni vodi napolnili več kot 116 milijonov litrov mineralne vode, kar je za 2% več od prodaje v enakem obdobju lani in prav toliko več, kot so planirali. Še večji porast beležijo pri prodaji brezalkoholnih pijač, saj so stila in swinga skupaj prodali 44 milijonov steklenic, ali 22% več kot lani. Od tega so prodali 33 milijonov steklenic stila ali 19% več kot lani in swinga 10 milijonov steklenic ali kar 34% več kot lani.

Ob vseh teh rezultatih ne gre prezreti naporov Radenske, pravzaprav delavcev v Mineralni vodi, ki so vložili vse sile, da bi tudi v največjih špicah bila oskrba celovita in kakovostna.

V okviru plana za naslednje leto so v Mineralni vodi že začeli opredeljevati tudi investicijsko dejavnost za leto 1984. V teh aktivnostih bo vsekakor v prvem planu izgradnja novega vodnega zajetja v Vučji vasi. Zaradi velike suše, ki je imela za posledico znižanje vodnega zajetja v Podgradu in velike proizvodnje mineralne vode in brezalkoholnih pijač, je bila oskrba s pitno vodo nezadovoljiva. Kako velik poda-

tek pitne vode je tod mineralna voda, naravno ilustrira podatek, da se na en liter mineralne vode porabi 3,4 litra pitne vode za pranje.

V Beogradu ima Radenska predvideno gradnjo prodajnega centra, saj je zaradi vse večje porabe radenskih pijač nujno potreben.

Naslednja investicija, ki jo načrtujejo, je namenjena povečanju izvoza in produktivnosti. To je investicija v nalivalno opremo, s katero se bo povečala elastičnost etikiranja, uporabe različnih steklenic (1 liter, 1/2 litra in 0,25 litra), uporaba različnih zamaskov ter vlaganje v kartone.

Nakup linije, ki bi polnila plastenke, je prav tako izvozno usmerjena. Proizvodi bi bili namenjeni predvsem na bližnji vzhod, kjer je pomanjkanje pitne vode.

Do konca letošnjega leta bo tudi gotova linija za Kitajsko. Polnilna linija za pivo bo imela zmogljivost 20.000 steklenic na novo. To pa je kompenzacijska pogodba med Jugoslavijo in Kitajsko, kjer bodo 44% pogodbenega zneska Kitajci poravnali z izdelavo svinjskih koz za usnjarno Utok.

Še nekaj besed o turistični dejavnosti Radenske. Če pogledamo podatke iz Moravskih Toplic, lahko ugotovimo, da jih je letos obiskalo 55% gostov več kot lani. V sedmih mesecih so nastanili kar enkrat več domačih gostov kot lani in 18% več pri tujih gostih.

V Moravcih lahko poleg gostinske ponudbe nudijo tudi kompletno zdravstveno nego za bolezniki, ki so v Moravcih indicirane, številne možnosti za rekreacijo, razvedrilo in družabno življenje.

Ob koncu še to: pred kratkim je bilo v Banovcih prvo srečanje slovenskih turistov, kjer je bil tudi ustanovni občni zbor turistov Pomurja.

Mile Bitenc

Nagradna križanka »Mercator«

Pred vami je nagradna križanka, v kateri vam predstavljamo DO in TOZD, katere pa boste izvedeli, če boste križanko pravilno rešili. Med pravnimi rešitvami bomo izžrebali deset reševalcev, ki bodo prejeli nagrade M-Studio za ekonomsko propagando.

Mercatorjevci se med seboj dobro poznajo, zato rešitev ne bo težka. Izpolnjen kupon in ovojnico z rešitvijo in oznako »Nagradna križanka Mercator« pošljite na naslov: Mercator, Studio za ekonomsko propagando, 61000 Ljubljana, Breg 22, najpozneje do 20. 10. 1983.

Z Mercator Turistom na pot

V slogi je moč

Pod tem geslom, zapisanim v naslovu, je Mercator Turist pripravil nekaj vabljivih izletov za posameznike in manjše kolektive. Izleti bodo šli na pot v oktobru, v štiri različne smeri, za dan, dva ali tri. V Mercator Turistu pravijo takole: tudi manjše skupinice iz kolektivov se lahko odločijo za takšen izlet. Združili bodo dve, tri, dali prostor še nekaj posameznikom in avtobus bo poln. In kar je zelo pomembno: cena dosti nižja.

Na Vrščič in na Mangart

Izlet gre na pot za dva dni, 1. in 2. oktobra
Program izleta je pester in prvi dan vključuje vožnjo skozi Gorenjsko do Kranjske gore, pa na Vrščič. Pot skozi Trento in postane ob izviru Soče, drugi dan pa trdnjave Kluže, vzpon na Mangart in še kaj. Seveda bodo med postanki ogledi raznih znamenitosti. Cena izleta je 2.750.- din na osebo.

Jesen v Prekmurju

Izlet gre na pot za dva dni, 8. in 9. oktobra

Prekmurje je vedno vabljivo, jesen pa je tamkaj še lepša. Z avtobusom se boste prvi dan popeljali do Radencev, kjer bo prvi postanek za sprehod po zdraviliškem parku, nato pa bo v Tišini, le nekaj kilometrov naprej, »prekmurska dobrodošlica«. Nastanitev bo v hotelu Termal v Moravcih; od ogledov vam naj povemo le to, da boste obiskali rojstno hišo Miška Kranjca, lončarje v Filovcih, da si boste ogledali Plečnikovo cerkev in še kaj. Drugi dan boste dopoldne izkoristili za kopanje, popoldne pa se boste odpeljali še na Goričko.

Cena izleta je 3.200.- din za osebo.

Istrski razgledi

Izlet gre na pot za 3 dni, od 14. do 16. oktobra.

Istrski izlet sodi že v »železni repertoar« Mercator Turista in kdorkoli je doslej bil na takšnem izletu, se je vrnil poln novih spoznanj in doživetij. Aleja Glagoljšar v Humu, predor pod Učko, sprehod po Labinu, ogled Arene v Pulji, vožnja skozi Limski kanal, obisk Grožnjana in še kaj - vse to daje nepozaben pečat temu izletu. Cena izleta je 4.850.- din za osebo.

Dan v Brdih

Izlet je enodnevni, na pot pa gre 22. oktobra

Vipavski križ, Kanal, Dobrovo, Medana, Smartno v Brdih, Gonjače; to so imena krajev, kjer bodo postanki in ogledi znamenitosti, seveda pa ne bo tudi manjkala vinska pokašina v Dobrovem. Cena izleta je 1.350.- din za osebo.

Podatki, zapisani v teh vrsticah, so seveda skopi. V Mercator-Turistu imajo pripravljene programe, koder so poti natančno opisane. Zato stopite v poslovalnico Mercator-Turist na Tavčarjevi 6 v Ljubljani ali pa zavrtite telefon (061) 312-254 ali 317-285. Mile Bitenc

Izid žrebanja nagradne križanke Agraria

Do 15. 9. 1983 smo prejeli na naš naslov 524 pravnih rešitev nagradne križanke Agraria.

Nagrade prejmejo sledeči izžrebanci:

- Marija Klun, M-Rožnik, TOZD Jelka, Šeškova 52, 61310 Ribnica
- Anica Starc, Delovna skupnost SOZD Mercator, Aškerčeva 3, 61000 Ljubljana
- Jože Osojnik, M-Konditor, Oražnova 12, 61000 Ljubljana
- Martina Jerič, M-Velepreskrba, TOZD Standard, Glavni trg 3, 68000 Novo mesto
- Marjeta Rupnik, M-Rudar, Staneta Rozmana 1, 65280 Idrija

Pravilna rešitev iz prejšnje številke

V	H	V	Z	M	V	O	S
E	L	E	G	I	J	A	L
I	T	A	D	E	N	I	K
K	O	L	E	K	A	M	I
A	J	O	S	R	A	M	I
Z	D	A	P	O	G	R	E
L	O	V	E	N	I	D	O
A	M	I	R	G	B	A	R
T	E	N	O	P	O	L	J
83	RO	AG	AG	AG	AG	AG	AG

KUPON ZA POŠILJANJE KRIŽANKE

Ime in priimek _____

Naslov iz delovnega mesta _____

DO ali TOZD _____

Izpolnjeni kupon priložite rešitvi križanke, na ovojnico pa obvezno pripišite - Nagradna križanka, sicer rešitve, čeprav bo pravilna, pri žrebanju ne bomo upoštevali.

18. sednica poslovnog veća

Za delavce v drugih republikah – prevod s 1. strani

Traženje puteva i rešenja

Opšta ocena da rezultati poslovanja u prvom polugodištu nisu baš najpovoljniji, bila je marginalnog značaja. Prave zabrinjavajuće tonove u raspravi na poslovnom veću dale su konstatacije i izveštaji direktora osnovnih i radnih organizacija koje, zbog poslovanja na granici rentabilnosti ili čak sa gubicima, tragaju za unutrašnjim rešenjima i merama za saniranje takvog stanja.

Neka predviđanja efikasnosti tih rešenja i mera zvučala su, doduše, optimistično. Ipak, opšti utisak o recesiji nisu mogla da izbrisu.

Pokazatelji koji pokazuju kretanje ekonomskih kategorija i koje poredimo na nivou republike ili organizacija koje su slične našoj SOUR, pokazuju da smo ispod proseka slovenačke privrede i sličnih nam velikih asocijacija. Rasčlanjeni, pojedini podaci, pokazuju da nazadujemo, naročito u domenu sretstava za reprodukciju odnosno za akumulaciju. Posebno veliko povećanje obaveza iz dohotka, ne toliko zbog zadovoljavanja opštih potreba, koliko zbog kamata, ukazuje na visoku zaduženost naših organizacija. Istovremeno, rastuća nelikvidnost izaziva smanjenje ukupnog prihoda. Neplaćane obaveze kupaca su se u odnosu na isti period prošle godine povećale čak za 215%. Ekonomičnost poslovanja pada, jer su se troškovi povećali za 0,4 indeksna poena brže od povećanja ukupnog prihoda. Sa gubitkom je poslovalo osam organizacija u kojima je zaposleno 8% radnika Mercatora. Njihovi gubici iznose 56,4 miliona dinara. Koeficijent obrtanja sretstava pao je sa 1,88 prošle godine, na 1,78 u ovoj godini.

Naveli smo samo najosnovnije podatke i konstatacije ne ulažeći u njihove međuzavisnosti i delovanja. Nismo analizirali ni finansijsko stanje koje bi sigurno jasnije i kompleksnije odgovorilo na pitanje: otkud sad opadanje rezultata poslovanja, kad smo za prvo tromesečje konstatovali da nisu bili nimalo loši?!

Sve teži položaj nekih organizacija koje se bore sa nelikvidnošću, nedostatkom obrtnih sretstava, visokim kamatama, lošim uslovima na tržištu i naročito sa vlastitom nedorečenom i neracionalnom organizacijom i neposlovnošću – zahtevao je od nekih direktora jasan odgovor: kako dalje?! Činjenica da su u svim organizacijama zapeli makar iz petinih žila da unutrašnjim merama otklone ili bar ublaže slabosti sadašnjeg stanja, veoma je ohrabrujuća. Mnogo manje ohrabrujuće je to, što mnoge od mera, koje su namenjene uglavnom smanjivanju zaliha i brzem obrtanju sretstava, ostaju »kratkog daha« i njihov učinak se istopi zbog naglog rasta cena.

Na rast cena unutrašnje mere, naravno, ne deluju i sve to onda nekako miriše na poznatu borbu Don Kihota sa vetrenjačama. Još ako pomenemo i razgranatu i usitnjenu prodajnu mrežu i svaštarenje u prodajnim programima u ovoj zaštrbenjivoj privrednoj situaciji, jasno je da mnogi moraju platiti danak takvom načinu poslovanja.

U većim organizacijama koje se bave trgovačkim poslovanjem, deo mera usmeren je uglavnom na ukidanje prodajnih mesta koja ne donose očekivane rezultate, sužavanju prodajnih programa, specijalizaciji prodavnica i prilagodjavanju kupovnoj moći tržišta. Dugoročne mere zadiru u postojeću samoupravnu organizovanost i zapošljavanje. Kroz sve mere koje nisu finansijskog karaktera, kao crvena nit se provlači ljudski faktor. Ograničavanje broja prodavnica, ra-

cionalnije radno vreme i promene samoupravne organizovanosti su mere koje su povezane sa zapošljavanjem. Potpuno je jasno da povećanja zapošljavanja neće biti. I ne samo to, svuda gde god je to moguće, broj zaposlenih treba svesti na racionalnu meru. Kako onda rešiti taj problem ljudskog faktora? To je oskoroša koju, nažalost, moramo pojesti svi – ne samo poslovodni organi već i društveno političke organizacije i samoupravni organi. Biće nam potrebna maskimalna doza objektivnosti i osećaja za dostojanstvo prilikom rešavanja problema radnika pogodjenih pomenutim neophodnim merama.

Smernice razvoja odnosno planiranja za 1984. godinu postavljene su u atmosferi opšteg pada privrednog rasta i zaoštavanja uslova privredjivanja. Zato je u njima poseban naglasak stavljen na jačanje osnovnih komponenti zajedničkog karaktera – na sedam stubova SOUR:

Zajedničkog usmeravanja i uskladjivanja robnih tokova, zajedničkog obavljanja bankovnih, kreditnih i novčanih poslova, ostvarivanja razvojnih investicija udruživanjem sretstava, zajedničkog usmeravanja i uskladjivanja ekonomskih odnosa sa inostranstvom i udruživanja deviza, zajedničkog informacionog sistema, jedinstvenog i zajedničkog »image« i visokog stepena međusobne uzajamnosti i solidarnosti.

Za svaku od navedenih tema – elemenata poslovnog sistema SOUR Mercator, u smernicama su određene jasne aktivnosti i naznačeni parametri i kriterijumi.

Poseban pečat raspravama na poslovnom veću dala je, međutim, analiza realizacije plana poljoprivrednih organizacija, naročito onih koje se bave tovom stoke.

I na kraju jedna »felš lopta« sa sednice: prodaja vina Agrokombinata Krško u Mercatorovoj prodajnoj mreži. Plan prodaje ostvaren je samo sa nekoliko jadrnih procenata! To je više nego jasna slika, kako poštujemo ono što je dogovoreno. Dali je u ovom slučaju stvarno bilo potrebne posezati za merama koje su predviđene za distribuciju deficitarne robe? Zar su daske u plotovima OOUR u Mercatoru tako gusto skovane, a oni tako visoki da se međusobna zavisnost i povezanost ne mogu kroz njih ni provući, a ni preskočiti ih?

izbruh požarov i eksplozija. Onemogućiti dostop nepoklicanim do poškodovanih objektova.

Priljubljeni stroj steče. Delavski svet, vodstva družbenopolitičnih organizacij skupaj s komitejem za SLO in DS odreja potek delovanja posameznih služb in zagotavlja ukrepe za normalizaciju dela. Prva ocena: ogromna materialna škoda, 5 delavcev ranjenih, eden, žal, mrtev. Paniko mater pomiri informacija, da so otroci na varnem, da se jim ni nič zgodilo. Nekateri smejo zapustiti delovno mesto in oditi domov, še prej dobe navodilo o prostih poteh in za obnašanje ob eventuelnem ponovnem zibanju tal.

Komite ugotavlja: kljub strahu delavcev ni zajela panika.

Ekipe prve medicinske pomoči

Splšna enota CZ med vajo na Aškerčevi cesti

Ujma jih ni motila: Foto: Avgust Rejc

Prenovljena Kredarica – odprta

Avgust Rejc

Mercator na 2500 metrih n. m.

Slovesno je bil 17. septembra letos odprt prenovljen dom na Kredarici. Velik del sredstev za njegovo prenovno je prispevalo slovensko združeno delo, med drugimi organizacijami tudi SOZD Mercator. Zato ena od sob v domu nosi ime »Mercator«.

Slovesnost ob otvoritvi prenovljenega planinskega doma na Kredarici je kljub slabemu vremenu privabila več sto planincev. Snežna vihra ni motila ne njih ne slavnostnega govornika Andreja Marincina in sodelujočih v kulturnem programu, da se ne bi z dolžnim spoštovanjem spomnili triglavskega pionirja Jakoba Aljaža in njegovih tovarišev, ki so odprli triglavske poti vsem ljubiteljem gora.

Takoj po končanem kulturnem programu so v domu odkrili doprni kip Jakoba Aljaža, ki ga je podaril akademski kipar Stojan Batič, sobe pa poimenovali po organizacijah, ki so prispevale denar za izgradnjo Kredarice.

Tako je odlsej »M« tudi na 2500

se dokopljejo do prvih ranjencev. Zlom noge, hrbtenice, roke, odrgnine, zmečkanine. Torbice s sanitetnim materialom za prvo pomoč se odpirajo. Zlom hrbtenice? In skozi možgane vodje enote že zdrdra znanje: vrata omare služijo za prvo imobilizacijsko sredstvo. Ponesrečenec je previdno položen nanje, nato na nosila. Sledi kompletna imobilizacija. Ranjenec je oskrbljen in prenešen na varno. Sledi drugi, tretji, do zadnjega. Ob mrtvem sodelavcu ekipa za hip postoji. Morda pa le ni res? je. Je morda še kdo zasut? Ekipa odhiti naprej, kliče delavce po imenih, morda se še kdo oglasi, treba je pomagati.

Požar je zadušen. »Predvidevamo, da lahko poškodovane plinske instalacije povzročijo nove,« javlja vodja požarne ekipe. Dežurni ostane pri glavnem dovodu plina, je nadaljnje navodilo.

Delavci z rdečimi trakovi na rokah ne dovolijo vstopa v objekte nikomur, ki nima v njih kaj iskati. Od sumljivih oseb, ki se zadržujejo v bližini, zahtevajo osebne podatke.

Vse teče kot ob pravem potresu. Le nekoliko bolj sproščeno. Ekipe so dosledno spoštovale ukaze. Delale usklajeno in strokovno. Delavci so spoštovali navodila za gi-

metrih, na vratih s številko 208. Prekrasen sončen dan pa je na osrednji proslavi »Dneva planincev« v Krmi bogato poplačal vse, ki so se z zasneženega Triglavca spustili v dolino.

Se informacija o Mercatorjevih organizacijah, ki so prispevale sredstva za obnovo doma: Emba, TOZD Hotel Ilirija, MIP Ptuj, KK Sevnica, Konditor, TOZD Contal, TOZD Slov. sadje, zunanja trgovina, TOZD Steklo, TOZD Hladilnica Zalog, TOZD Izbira Postojna, Preskrba Krško, TOZD Dolomiti, TOZD Golovec, TOZD Grmada, Sadje zelenjava, STP Hrastnik, Trgoavto Koper, Univerzal Lendava, TOZD Grosist Ljubljana, TOZD Standard Novo mesto. Skupen znesek prispevanih sredstev je milijon dinarjev.

banje in obnašanje v poškodovanih objektih.

Sklepno poročilo: vaja je uspela. Zastavljeni načrt uresničen. Preizkušena organiziranost je pokazala, da smo pripravljeni. Če nas bo presenetilo, se bomo znali obnašati.

To je le vtis, ki smo ga dobili ob izvedbi vaje v Delovni skupnosti sozda. Kako pa je potekala vaja v organizaciji, ki je dolžna oskrbovati tudi v času nesreč, v ljubljanskem Grosistu, pa bomo več povedali v naslednji številki.

Mercator

Glasilo delavcev in združenih kmetov SOZD Mercator, n. sub. o., Ljubljana, Aškerčeva 3, Izdaja Center za obveščanje SOZD

Uredništvo: Aškerčeva 3, Ljubljana

Ureja uredniški odbor: Kristina Antolič, Jože Černoša, Sonja Dolinšek, Sergej Patermost, Anton Kočevar, Nada Rihtar in Mirko Vaupotič

Odgovorni urednik Jaro Novak (telefon: 221-044)

Novinarka Vesna Bleiweis (telefon 221-010)

Tajnica redakcije Katja Jesenovec (telefon: 221-010)

Tehnični urednik Dušan Lajovic

Oblikovna zasnova Jaro Novak

Tisk ČGP Delo

Oproščeno temeljnega davka od prometa proizvodov

Izhaja zadnji petek v mesecu

Glasilo prejemajo delavci, kmetje, učenci v gospodarstvu in upokojnenci SOZD Mercator

Naklada: 12.000 izvodov

Nič nas ne sme presenetiti

Vesna Bleiweis

Ljubljana se je stresla

Naučiti se moramo obnašanja v izjemnih situacijah, ki nastanejo ob naravnih ujmah in nesrečah ali pa tudi v razmerah vojne. Vaja »Golovec 83«, ki je bila 24. septembra v Ljubljani – v njej so sodelovale praktično vse Mercatorjeve organizacije, neposredno pa predvsem ljubljanski Grosist in Tovarna mesnih izdelkov, je pokazala našo pripravljenost na te izjemne razmere.

Točno ob osmih so sirene oznanile katastrofalen potres. Ljubljana se je stresla. Ruševine so zasule veliko njenih prebivalcev, komunikacijske linije so pretrgane, izbruhnili so požari in eksplozije. Ukazi: rešiti ponesrečence, zadržati požare, zavarovati družbeno in zasebno premoženje in čimprej normalizirati delo. Komiteji za splošni ljudski odpor in družbeno samozaščito zasedajo. Padajo prvi neposredni ukazi za izvajalce. Ekipa za prvo pomoč takoj v porušen objekt – v njem je zasutih več delavcev. Ekipa požarne varnosti – takoj na mesto požara. Člani narodne zaščite takoj zavarujte objekte. Po najkrajši poti preveriti eventuelne dodatne možnosti za

Požar ob potresu.